

Sabiedrības integrācijas
fonds

Eiropas Ekonomikas
zonas finanšu
instrumenta
2009.-2014.gada
perioda programmas
«NVO fonds»
izvērtējums

KĀ LIETOT ŠO DOKUMENTU

Izmantojiet katras lapas apakšējā labajā stūrī redzamos simbolus

Uz
iepriekšējo
lapu

Uz
saturu

Uz
nākošo
lapu

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas «NVO fonds» izvērtējuma ziņojums

SIA SAFEGE Baltija
2017. gada 3. februārī

Šis izvērtējuma ziņojums ir izdots ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finansiālu atbalstu. Par izvērtēšanas ziņojuma saturu atbild SIA SAFEGE Baltija.

Vāka attēls: [Opal Hagebutte](#), [color rosehip](#), [meknits](#). Licencēts piemērojot [Creative Commons 2.0](#)

SATURS

IEVADS	4	III. KAS IR MAINĪJIES?	40
Saīsinājumi	5	Izmaiņas pilsoniskās sabiedrības sektorā	40
Metodoloģija	6	Vai NVO kļuva stiprākas?	43
I. PROGRAMMAS IEGULDĪJUMS MĒRĶU SASNIEGŠANĀ	7	Vai programma tika pamanīta?	46
EEZ finanšu instrumenta mērķi	7	Divpusējās attiecības	49
Programmas mērķi	9	IV. LABĀS PRAKSES PIEMĒRI	52
Apakšprogrammu un atbalsta jomu mērķi	13	PRIEKŠLIKUMI UN GŪTĀS ATZIŅAS	66
Horizontālās prioritātes	16		
Donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomas	19		
II. SASNIEGTIE REZULTĀTI	22		
Kas ir sasniegts?	22		
Kas vēl ir sasniegts?	28		
Apakšprogrammu savstarpējā sinerģija	31		
Risku vadība	33		
Cik ilgtspējīgi ir rezultāti?	36		
Savstarpējā sadarbība un papildinātība ar citām programmām	38		

IEVADS

Izvērtējuma **mērķis** ir izvērtēt Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda (turpmāk – FI) programmas «NVO fonds» (turpmāk – programma) īstenošanas ieguldījumu tās definēto mērķu un rezultātu sasniegšanā. Lai sasniegtu izvērtējuma mērķi, tika meklētas atbildes uz trim izvērtējuma pamatjautājumiem:

- kāds ir programmas **ieguldījums** EEZ FI mērķu sasniegšanā;
- kāds ir programmas ietvaros īstenoto projektu un SIF veikto aktivitāšu **ieguldījums** programmas mērķu sasniegšanā;
- kāds ir programmas apakšprogrammu ietvaros īstenoto projektu **ieguldījums** programmas apakšprogrammu mērķu sasniegšanā.

Papildus tika analizēti 14 apakšuzdevumi, kas lielākoties vērsti uz programmas līmeni, balstoties uz projektu līmenī gūtajiem rezultātiem.

Saīsinājumi

DAP	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas «NVO fonds» apakšprogramma «Nevalstisko organizāciju darbības atbalsta programma»
EEZ FI	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments 2009 - 2014. gada periodam
INP	iepriekš noteiktais projekts
IR	iznākumu rādītāji
MAC projekti	makroprojekti
MEC projekti	mecoprojekti
MIC projekti	mikroprojekti
MK	Ministru kabinets
Not	noteikumi
NVO	nevalstiskā organizācija
PEVS	Sabiedrības integrācijas fonda Projektu elektroniskās vadības sistēma
PP	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas «NVO fonds» apakšprogramma «Nevalstisko organizāciju projektu programma»
PP1	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas «NVO fonds» apakšprogrammas «Nevalstisko organizāciju projektu programma» joma «Sociālā sektora aktivitātes»
PP2	Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas «NVO fonds» apakšprogrammas «Nevalstisko organizāciju projektu programma» joma «Vienotas sabiedrības veidošana»
RR	rezultātu rādītāji
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds

METODOLOĢIJA

Izvērtējums balstīts sistemātiskā pieejā, visa izvērtējuma gaitā pēc vienotas pieejas veicot izvērtējuma datu apkopošanu, sistematizēšanu, analīzi un izvērtējumu par katru apakšprogrammu un izvērtējuma uzdevumu.

Izvērtējumā izmantota metožu kopuma (*methode mix*) pieeja, sistemātiski kombinējot kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes:

- dokumentu analīze, analizējot primāros un sekundāros avotus;
- 4 padziļinātas daļēji strukturētās tiešās intervijās, kurās intervētas 5 personas;
- 1 fokusa grupas diskusija;
- 1 finansējuma saņēmēju aptauja, kurā kopumā aptaujāti 49 projektu īstenotāji.

Izmantoti šādi datu avoti:

- programmas dokumentācija (starptautiskie līgumi, programmas iesniegums, programmas līgums);
- iekšējie un ārējie normatīvi, kas nosaka programmas ieviešanu;
- atbalstīto projektu iesniegumi, iesniegtie projektu starpposma un noslēguma pārskati;
- informācija no SIF iekšējās informācijas sistēmas PEVS;
- intervijās iegūtie programmas un projektu īstenotāju viedokļi;
- fokusa grupas diskusijā iegūtie projektu īstenotāju viedokļi;
- aptaujā iegūtie projektu īstenotāju viedokļi.

Veikta 206 projektu analīze, kam izvērtējuma izstrādes brīdī ir apstiprināti starpposma vai noslēguma pārskati ar sasniegtajiem rezultātiem. Vērtējot horizontālās prioritātes, veikta 201 projekta analīze, kam šī izvērtējuma veikšanas brīdī SIF ir apstiprinājis noslēguma pārskatus.

I. Programmas ieguldījums mērķu sasniegšanā

EEZ finanšu instrumenta mērķi

EEZ finanšu instrumenta mērķi ir: i) mazināt sociālās un ekonomiskās atšķirības EEZ; ii) stiprināt savstarpējās attiecības starp donorvalstīm un saņēmējvalstīm prioritātes sektoros, t.i., vides aizsardzība un pārvaldība, klimata pārmaiņas un atjaunojamā enerģija, pilsoniskā sabiedrība, cilvēkresursu un sociālā attīstība, kultūras mantojuma aizsardzība.

NVO sektora darbības nepārtrauktības nodrošināšana

No 2012. gada līdz 2016. gadam programma bija **lielākais un pieejamākais NVO finansējuma avots Latvijā**. 40% programmas finansējuma bija pieejama NVO darbības programmu īstenošanai, kas bija vienīgais šāds atbalsts NVO darbības nodrošināšanai. Ar šo atbalstu tika īstenotas 79 NVO darbības programmas visā Latvijā vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī, nodrošinot iesaistīto organizāciju darbības nepārtrauktību. Puse programmas finansējuma bija pieejama ar sociālo atbalstu saistītu projektu īstenošanai, bet desmitā daļa – ar demokrātijas veicināšanu un ilgtspējīgu attīstību saistītiem projektiem. Pateicoties šim finansējumam, 121 NVO finansējuma saņēmēji un 93 NVO sadarbības partneri varēja nodrošināt savu darbību.

Tuvojoties programmas noslēgumam, aktivizējās diskusijas par **NVO fonda darbības turpinājuma nodrošināšanu**. INP projektā tika izstrādāti priekšlikumi NVO finansēšanas sistēmas attīstībai Latvijā, kam sekoja Ministru kabineta konceptuālais ziņojums. Tas kalpoja par pamatu valsts finansētā nevalstisko organizāciju fonda izveidei, kas sāka darbību 2016. gadā.

Alternatīvi pakalpojumi sociāli mazaizsargātajām grupām

Veidojot programmu, NVO tika saskatīts kā resurss, kas var piedāvāt **alternatīvus pakalpojumus sociāli mazaizsargātajām grupām**, tā mazinot Latvijas sabiedrības sociālekonomiskās atšķirības un kompensējot finanšu krīzes rezultātā radušos finansējuma nepietiekamību. PP1 ietvaros ir izveidoti 90 inovatīvi pakalpojumi sociālās atstumtības riska grupām, no kuriem 66 pieejami bērniem, jauniešiem un ģimenēm. 4999 bērniem, jauniešiem un ģimenēm ar bērniem un 3048 citu sociālajai atstumtībai pakļautu mērķa grupu pārstāvjiem palielinājusies pieejamība inovatīviem pakalpojumiem. Tika nodrošināti arī 251 dažādi sociālās iekļaušanas un citi sociālie pakalpojumi, kas netika atzīti kā inovatīvi, bet veicināja mērķu sasniegšanu un mērķa grupas situācijas uzlabošanu.

Zems sabiedrības uzticēšanās līmenis Saeimai un valdībai

Programmas sagatavošanas laikā bija vērojams **zems sabiedrības uzticēšanās līmenis Saeimai un valdībai** un pieauga sabiedrības prasības nodrošināt lēmumu pieņemšanas caurspīdīgumu, tiesiskumu un demokrātisko vērtību ievērošanu. Pēc programmas īstenošanas Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās Saeimas un valdības darbam ir pieaugusi, ko apliecina neuzticēšanās līmeņa samazinājums 2016. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu.

DAP ietvaros NVO īstenotās darbības bija vērstas uz ciešāku sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī. Piemēram, 18 NVO piedalījās 81 dažādā konsultācijā vietējā līmenī un 36 NVO piedalījās 221 konsultācijā reģionālā un nacionālā līmenī. Ar DAP atbalstu sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanā visos līmeņos ir pieaugusi.

Divpusējās attiecības

Programmas īstenošana sniedza iespēju **stiprināt un aktivizēt divpusējās attiecības starp donovrstīm un saņēmējvalsti**, pārņemot labo praksi un pieredzi, nodrošinot zināšanu pārnesi, veidojot ilgtspējīgus sadarbības tīklus un attīstot kopīgas inovatīvas idejas. Finansējuma saņēmējiem bija pieejami dažādi divpusējo partnerību veicinoši instrumenti. Gan ar donovrstu, gan saņēmējvalstu pārstāvjiem tika īstenoti 44 partnerības projekti, izveidotas 33 partnerības ar donovrstu organizācijām un 12 partnerības ar saņēmējvalstu organizācijām, īstenoti 33 sadarbības veidošanas jeb «seed money» projekti, un 45 organizācijas ir piedalījušās SIF organizētajos pieredzes apmaiņas un partnerību veidošanas pasākumos donovrstīs.

SECINĀJUMI

Programmas ieguldījums EEZ FI mērķu sasniegšanā vērtējams kā augsts. Ļoti augstu vērtējams ieguldījums savstarpējo attiecību starp donovrstīm un saņēmējvalstīm stiprināšanā. Programmas ieguldījums ir nodrošinājis iesaistīto NVO darbības nepārtrauktību un NVO atbalsta ilgtspēju. Programmas ieguldījums, sniedzot alternatīvus pakalpojumus sociāli mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām, ir veicinājis mērķa grupas situācijas uzlabošanu programmas īstenošanas laikā. Ieguldījuma ietekme uz izmaiņām sabiedrības uzticības līmenī ir netieša un pastarpināta, un tās konstatēšanu apgrūtina citu faktoru potenciālā ietekme (piemēram, ekonomiskie procesi, bēgļu krīze u.c.), tomēr kopumā tas vērtējams kā augsts.

	Vērtējums				
	Nav konstatējams	Zems	Apmierinošs	Augsts	Ļoti augsts
Programmas ieguldījums EEZ finanšu instrumenta mērķu sasniegšanā					
NVO sektora darbības nepārtrauktības nodrošināšana				Augsts	
Alternatīvi pakalpojumi sociāli mazaizsargātajām grupām				Augsts	
Zems sabiedrības uzticēšanās līmenis Saeimai un valdībai				Augsts	
Divpusējās sadarbības stiprināšana un aktivizēšana					Ļoti augsts
Augsts				Augsts	

1. tabula. Programmas ieguldījums EEZ FI mērķu sasniegšanā

Programmas mērķi

Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un stiprināt atbalstu sociālajam taisnīgumam, demokrātijai un ilgtspējīgai attīstībai

Apakšprogrammu mērķis	Veicināt labklājības izaugsmi, stiprināt demokrātiskās vērtības un cilvēktiesību ievērošanu Latvijā, finansiāli atbalstot nevalstisko organizāciju projektus apakšprogrammas atbalsta jomās					Stiprināt pilsonisko sabiedrību Latvijā un atbalstīt nevalstisko organizāciju darbību apakšprogrammas atbalsta jomās, stiprinot nevalstisko organizāciju institucionālo un cilvēkresursu kapacitāti un nodrošinot finansiālu atbalstu regulārai un ilglaicīgai nevalstisko organizāciju līdzdalībai rīcībpolitikas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesā				Stiprināt pilsoniskās sabiedrības ilgtspējīgu attīstību Latvijā	
Rezultāti	Labklājības, t.sk. sociālo pakalpojumu, nodrošināšanas palielināšana noteiktām mērķa grupām			Veicinātas demokrātiskās vērtības un cilvēktiesību ievērošana		Veicināt aktīvu pilsonisko līdzdalību				Stiprināta NVO kapacitāte un stimulēta vide nozares attīstībai	
Rezultātu rādītāji	1. Palielināts pieejamu inovatīvu sociālo pakalpojumu un pasākumu skaits sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām	2. Palielināts sociālās atstumtības riskam pakļautiem bērniem un jauniešiem, kā arī ģimenēm ar bērniem, kuras potenciāli biežāk nonāk riska situācijā, pieejamu inovatīvu sociālo pakalpojumu un pasākumu skaits	3. Pasākumu skaits, kas vērsti uz dzimumu līdztiesības principa iedzīvotāju un integrēšanu visās dzīves jomās	1. NVO skaits, kas veicina piekļuves nodrošināšanu pilsoņu tiesībām	2. NVO skaits, kas savā darbībā iekļauj demokrātijas un cilvēktiesību jautājumus	1. Palielinājies NVO skaits, kuru darbība vērsta uz organizācijas ilgtspējīgu attīstību vietējā, reģionālajā vai nacionālajā līmenī	2. NVO skaits, kas palielinājušās iesaistīšanos politikā un lēmumu pieņemšanā kopā ar vietējo reģionālo un nacionālo valdību	3. Jaunizveidoto vai paplašināto starptautisko/nacionālo / vietējo NVO koalīciju platformu skaits	4. NVO darbībā iesaistīto iedzīvotāju skaits	Izstrādātie normatīvie akti un veiktie pētījumi NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai	
Iznākumu rādītāji	1.1. Personu skaits, kurām ir paaugstinājies pieejamība inovatīviem sociāliem pakalpojumiem un pasākumiem	1.2. Sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu un jauniešu, kā arī ģimeņu ar bērniem, kuras potenciāli biežāk nonāk riska situācijā, pārstāvju skaits, kuriem ir paaugstinājies pieejamība inovatīviem sociāliem pakalpojumiem un pasākumiem	1.3. Personu skaits, kas ir piedalījušās aktivitātēs, kas vērstas uz dzimumu līdztiesības jautājumiem	1.1. NVO skaits, kuru darbība vērsta uz mazākum-tautībām	1.2. NVO skaits, kuru darbība vērsta uz starpkultūru komunikāciju un sekmē iecietības veicināšanu un mazina diskrimināciju	1.1. Īstenotas vietējā līmeņa NVO darbības programmas	2.1. Palielinājies publiskā un NVO sektora konsultāciju skaits vietējā līmenī	3.1. Palielinājies NVO līdzdalība vietējā līmeņa sadarbības tīklos	4.2. Palielinājies personu skaits, kas brīvprātīgi iesaistās NVO	4.1. Veikto pētījumu skaits	
				1.3. Pieaudzis personu skaits, kas mācījušies latviešu valodu un ieguvuši zināšanas par Latvijas vēsturi un kultūru		1.2. Īstenotas reģionāla un nacionāla NVO darbības programmas	2.2. Palielinājies publiskā un NVO sektora konsultāciju skaits reģionālajā un nacionālajā līmenī	3.2. Palielinājies NVO līdzdalība reģionāla, nacionāla vai starptautiskā līmeņa sadarbības tīklos	4.2. Izstrādāti normatīvi, metodoloģiski materiāli NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai		
				1.4. Nepilsoņu skaits, kas apmeklējuši konkrētus pasākumus pilsonības iegūšanas veicināšanai		NVO Darbības atbalsta programma				Iepriekš noteiktais projekts	
	NVO Projektu programma										

1. attēls. Programmas mērķu, rezultātu, iznākumu un to rādītāju hierarhija (intervences loģika). Avots: autoru veidots, balstoties uz programmas aprakstu, SAFEGE Baltija

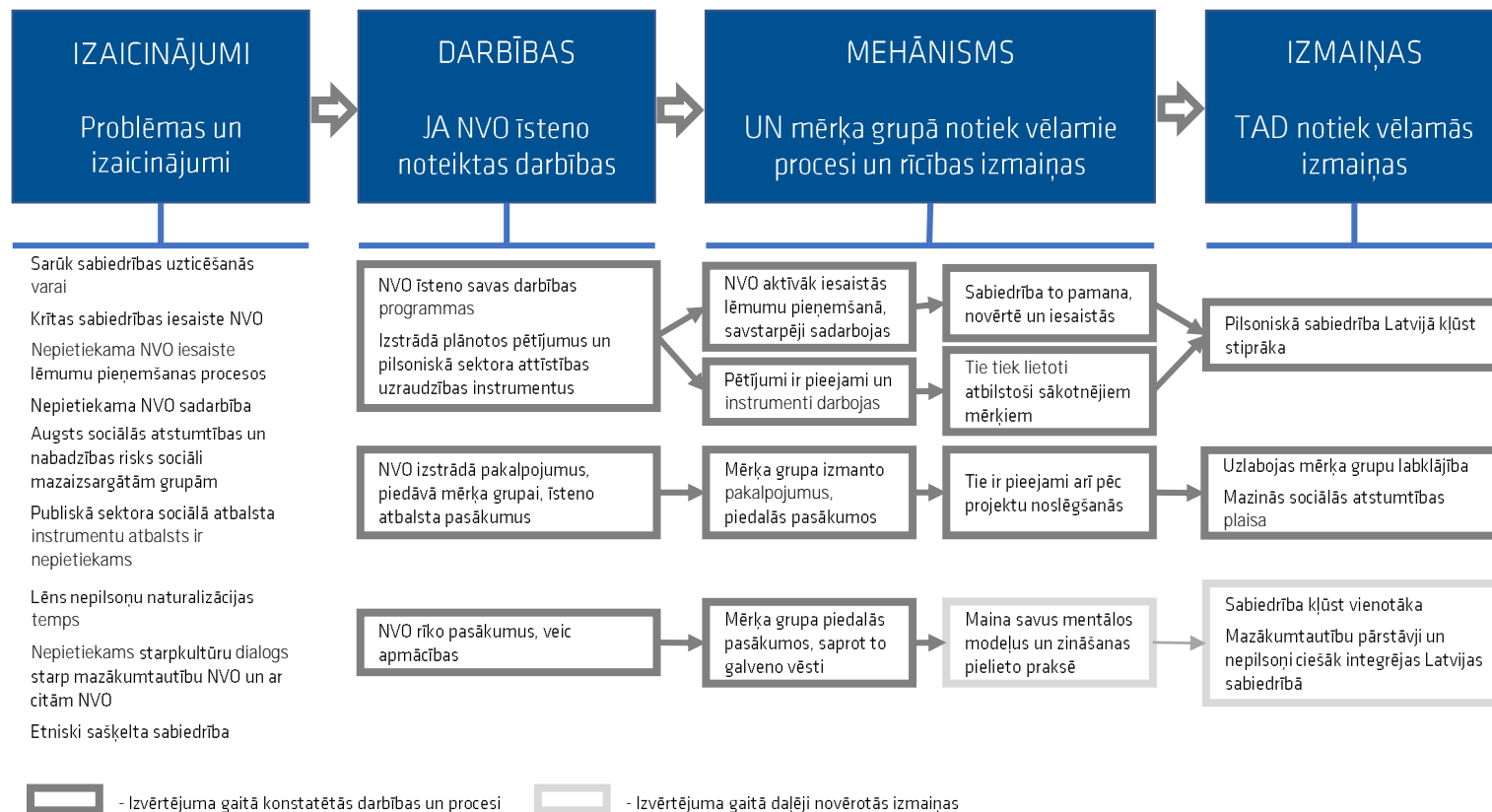

Programmas mērķis uzsvēr trīs galvenos virzienus, kuros veikti ieguldījumi:

- i) pilsoniskās sabiedrības attīstības stiprināšana;
- ii) atbalsts sociālajam taisnīgumam;
- iii) atbalsts demokrātijai un ilgtspējīgai attīstībai.

Abas apakšprogrammas un atbalsta jomas (DAP, PP1 un PP2), kā arī INP vērsts uz to sasniegšanu. Puse programmas finansējuma virzīta sociālā taisnīguma atbalstam, 40% – pilsoniskās sabiedrības attīstības stiprināšanai, bet 10% – demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības atbalstam.

Lai novērtētu programmas ieguldījumu tās mērķu sasniegšanā, izvērtējuma autori izstrādāja pārmaiņu teoriju (*theory of change*). Tā apraksta, kā ieguldījumi varētu dot pienesumu izvērīto rezultātu sasniegšanā, pateicoties virknei starpposma iznākumu. Teorija atspoguļo izaicinājumus, kurus bija iecerēts risināt ar programmas ieguldījumu, veiktās darbības un tālākos procesus, kuriem būtu jānotiek, lai noslēgumā varētu novērot vēlamās izmaiņas, kas liecinātu par mērķu sasniegšanu.

2. attēls. Programmas pārmaiņu teorija. Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Galvenais programmas mērķis ir **pilsoniskās sabiedrības attīstība**, kuru atbalstīja DAP un INP, netieši tā sasniegšanu sekmēja arī pārējo apakšprogrammu atbalsts NVO īstenotajiem projektiem, tā nodrošinot šo NVO darbības nepārtrauktību. Ar programmas atbalstu tika īstenotas 79 NVO darbības programmas vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī, tieši sasniedzot 54 670 dažādu mērķa grupu pārstāvjus, kā arī vairāk nekā vienu miljonu plašākas sabiedrības pārstāvju. 57 NVO aktīvi iesaistījās lēmumu pieņemšanas procesos vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī, ir izveidotas 17 un paplašinātas 27 NVO koalīcijas un sadarbības tīkli dažādās jomās. Īstenotās darbības ir veicinājušas NVO biedru skaita pieaugumu (2779) un jaunu brīvprātīgo piesaisti (2510). Sabiedrības uzticēšanās līmenis NVO ir pieaudzis. Izstrādātie NVO sektora pētījumi ir publiski pieejami un tiek izmantoti politikas plānošanā, INP sagatavotie materiāli kalpoja par pamatu nacionālā NVO fonda darbības uzsākšanai.

Sociālā taisnīguma atbalstam tika atvēlēts vislielākais finansējums (50%). Ar PP1 atbalstu tika īstenoti 104 projekti, sasniedzot 45 552 dažādu mērķa grupu pārstāvjus. Ir izveidoti 303 dažādi pakalpojumi, t.sk. 90 inovatīvi pakalpojumi, kurus ir izmantojuši 4999 bērni, jaunieši un ģimenes ar bērniem un 3048 citu sociālajai atstumtībai pakļautu mērķa grupu pārstāvji. Finansējuma saņēmēji īstenoja 680 dažādus sociālo atstumtību mazinošus pasākumus.

Lai sasniegtu jomas mērķus, būtiska ir izveidoto pakalpojumu un pasākumu pieejamība mērķa grupai arī pēc projektu noslēguma. Saskaņā ar sniegto informāciju projektu ilgtspējas ziņojumos lielākā daļa turpina izveidoto pakalpojumu sniegšanu mērķa grupai, izmantojot pašu finansējumu, piesaistot ziedojumus vai pašvaldības finansējumu. Sociālo pārmaiņu teorijas liecina, ka sociālo izmaiņu efekti lielākoties nav saskatāmi īstermiņā un, lai izmaiņas varētu attiecināt uz intervenci, būtisks ir tās ilgums un intensitāte. Vairāk nekā divām trešdaļām projektu to īstenošanas ilgums nepārsniedz 18 mēnešus. Kā intervijās norādīja finansējuma saņēmēji, šāds termiņš ir pārāk īss, lai izveidotu pilnīgi jaunu pakalpojumu un nodrošinātu tā ilgtspēju, vienojoties ar pašvaldību vai valsts institūcijām par pakalpojuma tālāku izmantošanu.

Demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības atbalstam atvēlēts vismazāk finansējuma (10%). Šī mērķa sasniegšanu tieši paredzēta PP2, ar to saistīti arī dažādi pasākumi, kurus SIF īstenoja no programmas papildu līdzekļiem. Ar PP2 atbalstu tika īstenoti 22 projekti, sasniedzot 24 412 dažādu mērķa grupu pārstāvjus, t.sk. 14 189 mazākumtautību pārstāvjus, 4221 bērnus un jauniešus un 1280 nepilsoņus. Dažādus pasākumus un apmācības mazākumtautībām īstenoja kopumā 14 NVO. 4 NVO īstenoja projektus, kas vērsti uz demokrātijas veicināšanu un cilvēktiesību ievērošanu, tostarp par tādām tēmām kā naida runa, rasisms un ksenofobija, homofobija, antisemitisms un dzimumu līdztiesība, bet 4 NVO īstenoja pasākumus, kas veicina pilsoņu tiesību ieguvu. 11 projektos 829 personas mācījās latviešu valodu un ieguva zināšanas par Latvijas vēsturi un kultūru, bet 9 projektos 470 nepilsoņi apmeklēja konkrētus pasākumus pilsonības iegūšanas veicināšanai. Tika īstenoti vairāk nekā 200 dažādi pasākumi, kas veicina vienotas sabiedrības veidošanu, sociālo iekļaušanu, saturīga brīvā laika pavadīšanu un informācijas ieguvu. Piedaloties valodas apmācībās un dažādos pasākumos, mērķa grupa ieguva noteiktas prasmes, kas paaugstināja iespējas aktīvāk iesaistīties Latvijas sabiedrības dzīvē. Tomēr nav zināms, cik spēcīgi dalība apmācībās un pasākumos mainīja mērķa grupas motivāciju, piemēram, sākt naturalizācijas procesu.

Programmas apsaimniekotājs īstenoja **papildu izglītojošus un iesaistošus pasākumus**, kas vērsti uz nauda runas mazināšanu, demokrātiju, līdzdalības veicināšanu, cilvēktiesībām un diskriminācijas novēršanu, vidi un ilgtspēju. Kā būtiskākie pasākumi ar lielāko ieguldījumu jānorāda nacionālā «Naidam NĒ» kampaņa, starptautiskā konference «Dzimumu līdztiesības un minoritāšu jautājumu integrēšana» un «NVO forums – Rīga 2015». Nacionālās «Naidam NĒ» kampaņas ietvaros vairāku gadu garumā tika organizēti izglītojoši pasākumi, mediju izglītošanas aktivitātes un konkursi jauniešiem. 2013. gadā rīkotā starptautiskā konference «Dzimumu līdztiesības un minoritāšu jautājumu integrēšana» iepazīstināja politikas veidotājus, īstenoņus un NVO ar donorvalstu pieredzi, kā šos jautājumus integrēt dažādu politiku plānošanā un īstenošanā. Latvijas prezidentūras ietvaros organizētais NVO forums iesaistīja plašu NVO sektora, politikas veidotāju un lēmumu pieņēmēju, viedokļu līderu un ekspertu loku, kuri diskutēja par iesaisti un līdzdalības pieredzi lēmumu pieņemšanā dažādās jomās. Forumā apstiprinātā ceļa karte «Ceļā uz labāku ES pilsonisko dialogu un iedzīvotāju iesaistīšanu labākai politikas veidošanai» kļuvusi par nozīmīgu pilsoniskās sabiedrības attīstības dokumentu Eiropas mērogā.

SECINĀJUMI

Programmas ietvaros īstēnoto projektu un SIF veikto aktivitāšu ieguldījums programmas mērķu sasniegšanā vērtējams kā augsts. Ieguldījums pilsoniskās sabiedrības attīstības stiprināšanā ir veicinājis NVO aktīvāku iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā, to savstarpējo sadarbību un sektora vides attīstību. Sociālā taisnīguma jomā īstēnotie pasākumi ir aptvēruši plašu mērķa grupu un veicinājuši tās situācijas uzlabošanu programmas īstenošanas laikā. Projektu un SIF īstēnoto papildu pasākumu ieguldījums demokrātijas un ilgtspējīgas attīstības atbalstam vērtējams kā apmierinošs. Sasniegtie rezultāti ir atbilstoši veiktajam ieguldījumam un NVO interesei, projektos īstēnotās darbības ir devušas ieguldījumu mērķa grupas motivācijas izmaiņām, kuru ietekme šobrīd vēl nav konstatējama. Īstēnotās papildu darbības ir veiksmīgi kompensējušas un papildinājušas īstēnotos projektus, sevišķi īpašajās starpnozaru atbalsta jomās.

	Vērtējums				
	Nav konstatējams	Zems	Apmierinošs	Augsts	Ļoti augsts
Programmas ietvaros īstēnoto projektu un SIF veikto aktivitāšu ieguldījums programmas mērķu sasniegšanā					
Pilsoniskās sabiedrības attīstības stiprināšana					
Atbalsts sociālajam taisnīgumam					
Atbalsts demokrātijai un ilgtspējīgai attīstībai					
Augsts					

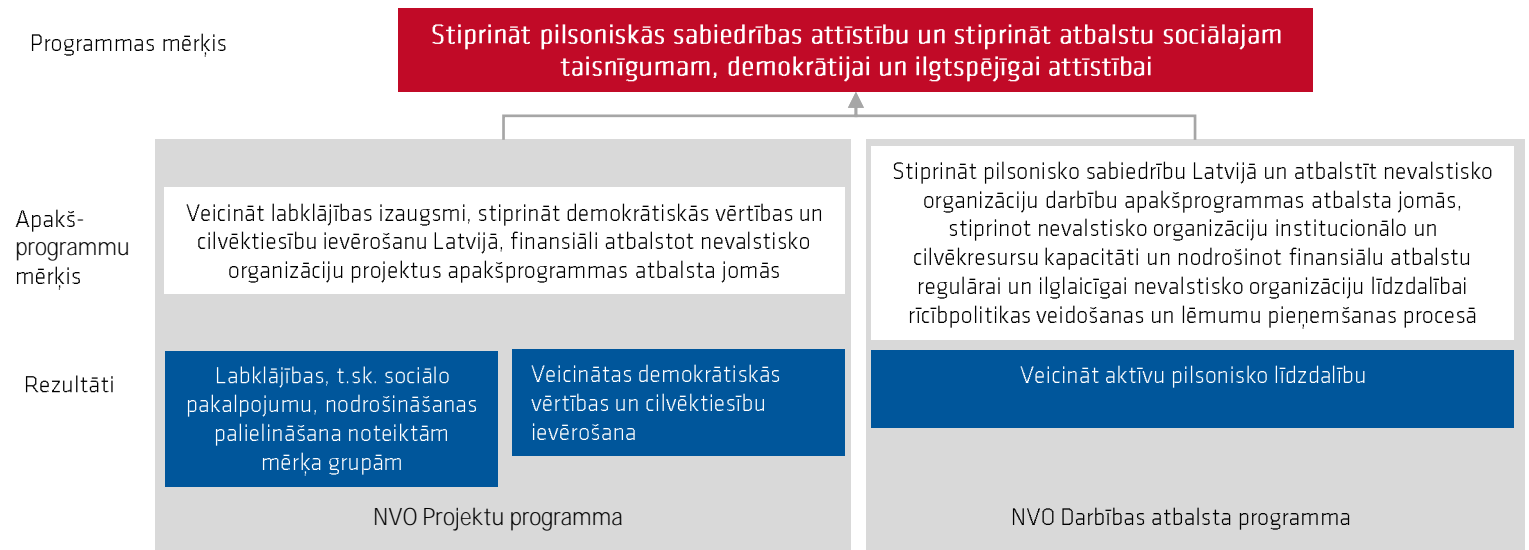
2. tabula. Programmas mērķu sasniegšanas pakāpe

Apakšprogrammu un atbalsta jomu mērķi

NVO fonda programmu veido divas apakšprogrammas - Darbības atbalsta programma (DAP) un Projektu programma. Projektu programma ir sadalīta divās atbalsta jomās - «Sociālā sektora aktivitātes» (PP1) un «Vienotas sabiedrības veidošana» (PP2).

Programma ir izstrādāta saskaņā ar rezultātos balstītas vadības principiem, kur mērķi balstās uz noteiktajiem rezultātiem un ar tiem saistītajiem rezultātu un iznākumu rādītājiem, kas kopīgi veido vienotu struktūru un norāda, kādos aspektos programmas veidotāji vēlas panākt izmaiņas. Izvērtējuma gaitā tika konstatēts, ka finansējuma saņēmēji ne vienmēr ir izpratuši rezultātos balstītas vadības principus un, izstrādājot projektus, biežāk ievērojuši atbalsta jomu sarakstu, nevis sasniedzamo mērķi.

3. attēls. Apakšprogrammu mērķi un rezultāti. Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Darbības atbalsta programmas atbalstītajiem projektiem ir saskatāma laba saistība starp aktivitātēm, rezultātiem un to rādītājiem. Tas ir ļāvis DAP ietvaros sasniegt labus rezultātus, kas ir veicinājuši apakšprogrammas un programmas mērķa sasniegšanu. Ar programmas tiešu atbalstu NVO ir spējušas nodrošināt līdzdalību lēmumu pieņemšanā, ir pieaudzis kopīgu NVO iniciatīvu skaits, kā arī palielinājies iesaistīto iedzīvotāju skaits.

DAP mērķa sasniegšanu ir veicinājis arī **iepriekš noteiktais projekts**, kurā ir veikti divi NVO sektora pētījumi, izstrādāta cilvēkdrošības koncepcija, analizējot NVO lomu tās veicināšanā, izstrādāti divi NVO sektora uzraudzības instrumenti, kā arī priekšlikumi NVO finansēšanas sistēmas attīstībai Latvijā. Ir saskatāma tieša INP ietekme uz nevalstiskā sektora darbības vides uzlabojumiem, pateicoties izstrādātajiem NVO finansēšanas sistēmas attīstības priekšlikumiem, kas bija valsts finansētā nevalstisko organizāciju fonda izveides pamatā. Izstrādātie pētījumi ļauj izsekot NVO sektora attīstībai programmas īstenošanas periodā un tiek izmantoti politikas plānošanā.

Projektu programmas jomas «Sociālā sektora aktivitātes» atbalstītajiem projektiem ir laba aktivitāšu atbilstība apakšprogrammas un programmas mērķim, bet mazāka atbilstība rezultātu un iznākumu rādītājiem. Piemēram, apakšprogrammas rezultātu rādītāji uzsver inovāciju dimensiju, tomēr lielākā daļa PPI projektu ietvaros nodrošināto sociālo pakalpojumu un sociālās iekļaušanās pasākumu bija jau aprobežoti sociālie pakalpojumi (213). Inovatīvi pakalpojumi piedāvāti salīdzinoši mazāk.

Projektu programmas jomas «Vienotas sabiedrības veidošana» atbalstītajiem projektiem ir saskatāma laba aktivitāšu atbilstība apakšprogrammas un programmas mērķim, bet zema rezultātu un iznākumu rādītāju sasniegšanas pakāpe. Visaktīvāk īstenoti dažādi pasākumi un apmācības mazākumtautībām, tostarp latviešu valodas apmācības un mācības par Latvijas vēsturi un kultūru. Salīdzinoši aktīvi īstenoti arī pasākumi, kas veicina pilsoņu tiesību ieguvu.

Salīdzinoši maz NVO īstenoja projektus, kas veicina demokrātiju un cilvēktiesību ievērošanu, tostarp par tādām tēmām kā naida runa, rasisms un ksenofobija, homofobija, antisemitisms un dzimumu līdztiesība. Visvairāk projektos īstenoti dažādi pasākumi, kas sekmē vienotas sabiedrības veidošanu, sociālo iekļaušanu, saturīga brīvā laika pavadīšanu un informācijas ieguvu. Īstenotie pasākumi primāri snieguši mērķa grupai informāciju un palīdzējuši attīstīt noteiktas prasmes, lai paaugstinātu tās iespējas aktīvāk iesaistīties Latvijas sabiedrības dzīvē.

SECINĀJUMI

Programmas apakšprogrammu un atbalsta jomu mērķu sasniegšana kopumā vērtējama kā augsta. Augstu vērtējama DAP un iepriekš noteiktā projekta mērķu sasniegšanas pakāpe, ko apliecina pieaugušais sabiedrības uzticēšanās līmenis NVO, NVO nodrošinātā līdzdalība lēmumu pieņemšanā, pieaugušais kopīgu NVO iniciatīvu skaits un NVO iesaistīto iedzīvotāju skaits. Arī projektu programmas jomas «Sociālā sektora aktivitātes» mērķu sasniegšanas pakāpe vērtējama kā augsta, ko veicinājusi plaši aptvertā mērķa grupa un tās situācijas uzlabošanās programmas īstenošanas laikā. Projektu programmas jomas «Vienotas sabiedrības veidošana» mērķu sasniegšanas pakāpe vērtējama kā apmierinoša, ko ietekmējis nelielais finansējuma apjoms un fakts, ka izmaiņas mērķa grupas rīcībā šobrīd vēl nav konstatējamas. Mērķu un rezultātu sasniegšanu ir ietekmējusi finansējuma saņēmēju rīcība projektu izstrādē, ņemot vērā atbalsta jomu sarakstu, nevis sasniedzamos mērķus.

	Vērtējums				
	Nav konstatējams	Zems	Apmierinošs	Augsts	Ļoti augsts
Programmas apakšprogrammu un atbalsta jomu mērķu sasniegšanas vērtējums					
Darbības atbalsta programma un INP					
Projektu programmas joma «Sociālā sektora aktivitātes»					
Projektu programmas joma «Vienotas sabiedrības veidošana»					
Augsts					

3. tabula. Apakšprogrammu un atbalsta jomu mērķu sasniegšanas pakāpe

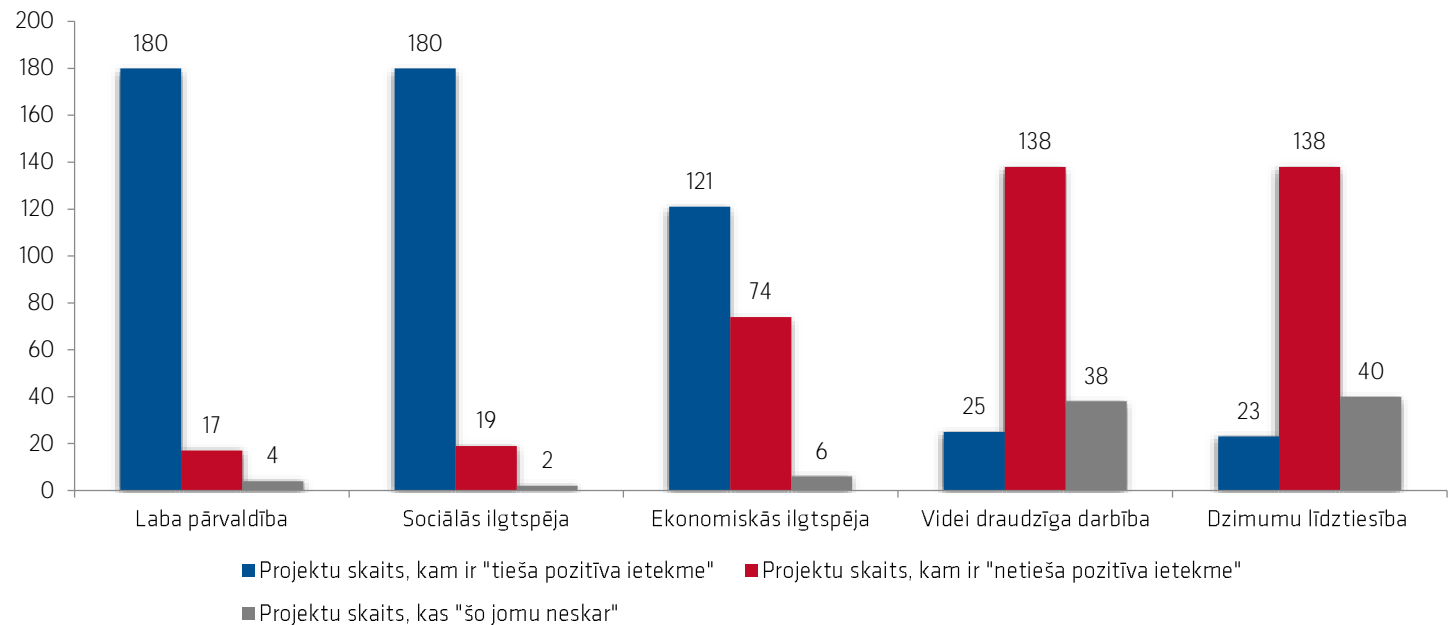

Horizontālās prioritātes

EEZ FI donorvalstis ir noteikušas prasību nodrošināt horizontālo prioritāšu īstenošanas veicināšanu. Programmas iesniegumā un saistītajā normatīvajā regulējumā noteikta prasība nodrošināt piecu horizontālo prioritāšu īstenošanas veicināšanu: laba pārvaldība, videi draudzīga darbība, ekonomiskā ilgtspēja, sociālā ilgtspēja, dzimumu līdztiesība.

Analizējot projekta iesniegumus un noslēguma pārskatus, var konstatēt, ka līdzfinansējuma saņēmēji projekta ietekmi uz horizontālām prioritātēm vērtējuši pārāk vispārīgi un formāli. Tas norāda, ka nepieciešami precīzi skaidrojumi vai kritēriji, kā novērtēt projekta ietekmes līmeni katrā horizontālajā prioritātē.

Projektu līmenī nozīmīgākā ietekme bijusi uz divām horizontālajām prioritātēm – «Laba pārvaldība» un «Sociālā ilgtspēja».

4. attēls. Programmas projektu ietekme uz horizontālo prioritāšu īstenošanu, projektu skaits.
Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatus, SAFEGE Baltija

Lielākoties projekti **labas pārvaldības** principu ieviešanu nodrošinājuši, mērķtiecīgi īstenojot projekta un organizācijas aktivitātes atbilstoši to darbības stratēģijai. Atsevišķos gadījumos labas pārvaldības principi veicināti plašākā sabiedrībā. Lielākā daļa projektu ietekmi uz horizontālo prioritāti «**Sociālā ilgtspēja**» nodrošinājuši plašākā līmenī, pozitīvi stimulējot labklājīgas un sociāli iekļaujošas sabiedrības veidošanu. Projektu ietekme uz horizontālo prioritāti «**Ekonomiskā ilgtspēja**» lielākā mērā saistāma ar savas organizācijas ietvaros panāktajiem uzlabojumiem, piemēram, organizācijas izdevumu un finanšu resursu ekonomisku izlietošanu.

Mazāk projektu aktivitātes bijušas vērstas uz horizontālām prioritātēm «**Videi draudzīga darbība**» un «**Dzimumu līdztiesība**». Projektiem bijusi netieša pozitīva ietekme uz šīm horizontālajām prioritātēm, lielākoties organizācijā ievērojot videi draudzīgus un ar dzimumu līdztiesību saistītus darbības principus.

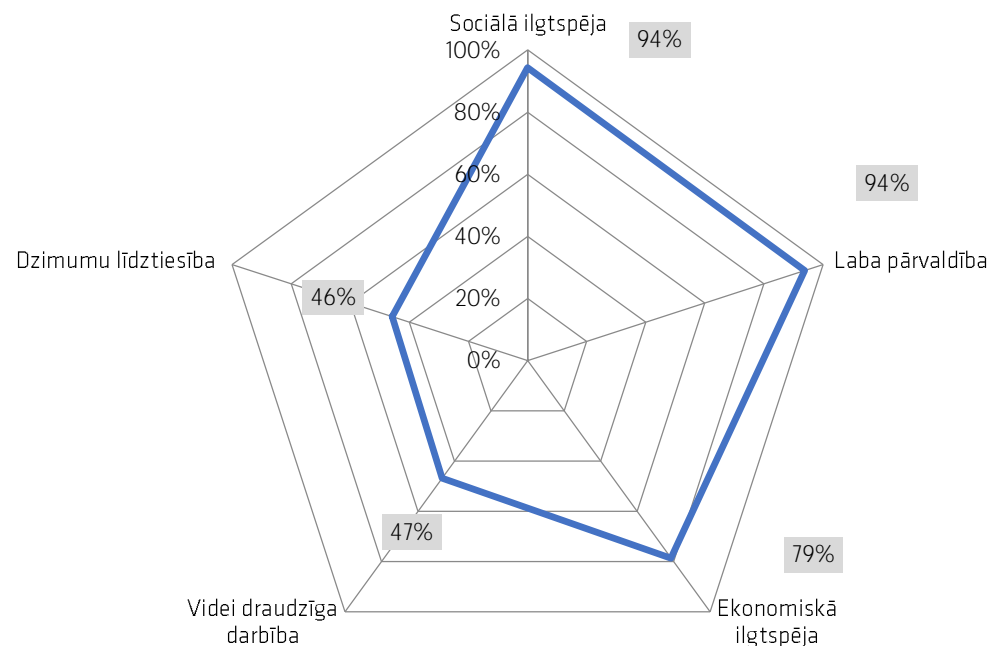
Apakšprogrammu griezumā DAP apakšprogrammas projekti pozitīvāk ietekmējuši prioritāti «Laba pārvaldība». Savukārt PP apakšprogrammā projekti nozīmīgāk tieši pozitīvi ietekmējuši prioritāti «Sociālā ilgtspēja». Iepriekš noteiktais projekts tieši pozitīvi ietekmējis prioritātes «Laba pārvaldība» un «Ekonomiskā ilgtspēja», bet pārējās prioritātes pozitīvi ietekmējis netieši. Var izcelt divus labās prakses piemērus:

Nodibinājums «Sabiedrības līdzdalības fonds» projektā «ManaBalss.lv» (LV03-0038), pilnveidojot un uzturot portālu «ManaBalss.lv», ir nodrošinājis vienīgo šāda līmeņa e-demokrātijas rīku Latvijā, kas dod leģitīmas elektroniskās līdzdalības iespējas valsts pilsoņiem ietekmēt lēmumu pieņemšanu un situācijas uzlabošanu visu horizontālo prioritāšu jomās.

Nodibinājums «Baltijas Reģionālais fonds» projektā «NVO interneta televīzijas attīstība» (LV03-0016) veidoja pārraides un ekspertu diskusijas, kas tika translētas tiešraidē interneta vietnē www.nvotv.lv, nodrošinot samērā plašu sabiedrības pārklājumu. Sižeti un diskusijas aptvēra aktualitātes un problēmjautājumus, kas saistīti ar visām horizontālajām prioritātēm.

Projektu ietekmes līmeņa vidējie rādītāji parāda, cik daudz projekti veicinājuši katru horizontālo prioritāti (skat. 5. attēlu). Rādītāju aprēķini apstiprina, ka nozīmīgākā ietekme bijusi uz horizontālām prioritātēm «Sociālā ilgtspēja» un «Laba pārvaldība».

Projekti visvairāk veicinājuši horizontālo prioritāšu «Sociālā ilgtspēja» un «Laba pārvaldība» sasniegšanu

5. attēls. Programmas projektu ietekmes līmeņa vidējie rādītāji katrā horizontālajā prioritātē.
Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatus, SAFECE Baltija

Vērtējums par projektu un programmas līmenī veikto aktivitāšu nozīmīgumu horizontālo prioritāšu īstenošanā ir apkopots vienotā rubrikā. Programma ir nozīmīgi ietekmējusi horizontālās prioritātes «Laba pārvaldība» un «Sociālā ilgtspēja», galvenokārt pozitīvi ietekmējot plašāku sabiedrību.

Projektu ietekme uz horizontālo prioritāti «Ekonomiskā ilgtspēja» vērtējama kā nozīmīga. Tā bijusi pozitīva, galvenokārt mikrolīmenī jeb konkrēto NVO iekšienē. Tomēr atbilstoši donorvalstu un SIF skaidrojumam projektu aktivitātēm ekonomiskās ilgtspējas veicināšanā jāaptver gan mikrolīmenis, gan makrolīmenis (ekonomisko attīstību vietējā, reģionālā un valsts līmenī). Makrolīmenī aktivitātes veiktas fragmentāri atsevišķu projektu ietvaros.

Ietekme uz prioritātēm «Videi draudzīga darbība» un «Dzimumu līdztiesība» bijusi apmierinošā līmenī, jo mērķtiecīgas aktivitātes problēmu risināšanai vai mazināšanai šajās jomās plānotas fragmentāri ievērojami mazāk projektos.

SECINĀJUMI

Programma ir ļoti nozīmīgi ietekmējusi horizontālās prioritātes «Laba pārvaldība» un «Sociālā ilgtspēja», galvenokārt aktivitātēm pozitīvi ietekmējot plašāku sabiedrību jeb makrolīmeni. Aktivitāšu ietekme uz horizontālo prioritāti «Ekonomiskā ilgtspēja» bijusi nozīmīga, bet tā galvenokārt izpaudusies organizāciju ietvaros jeb mikrolīmenī. Savukārt ietekme uz prioritātēm «Videi draudzīga darbība» un «Dzimumu līdztiesība» bijusi apmierinošā līmenī, jo mērķtiecīgas aktivitātes problēmu risināšanai vai mazināšanai šajās jomās plānotas fragmentāri ievērojami mazāk projektos.

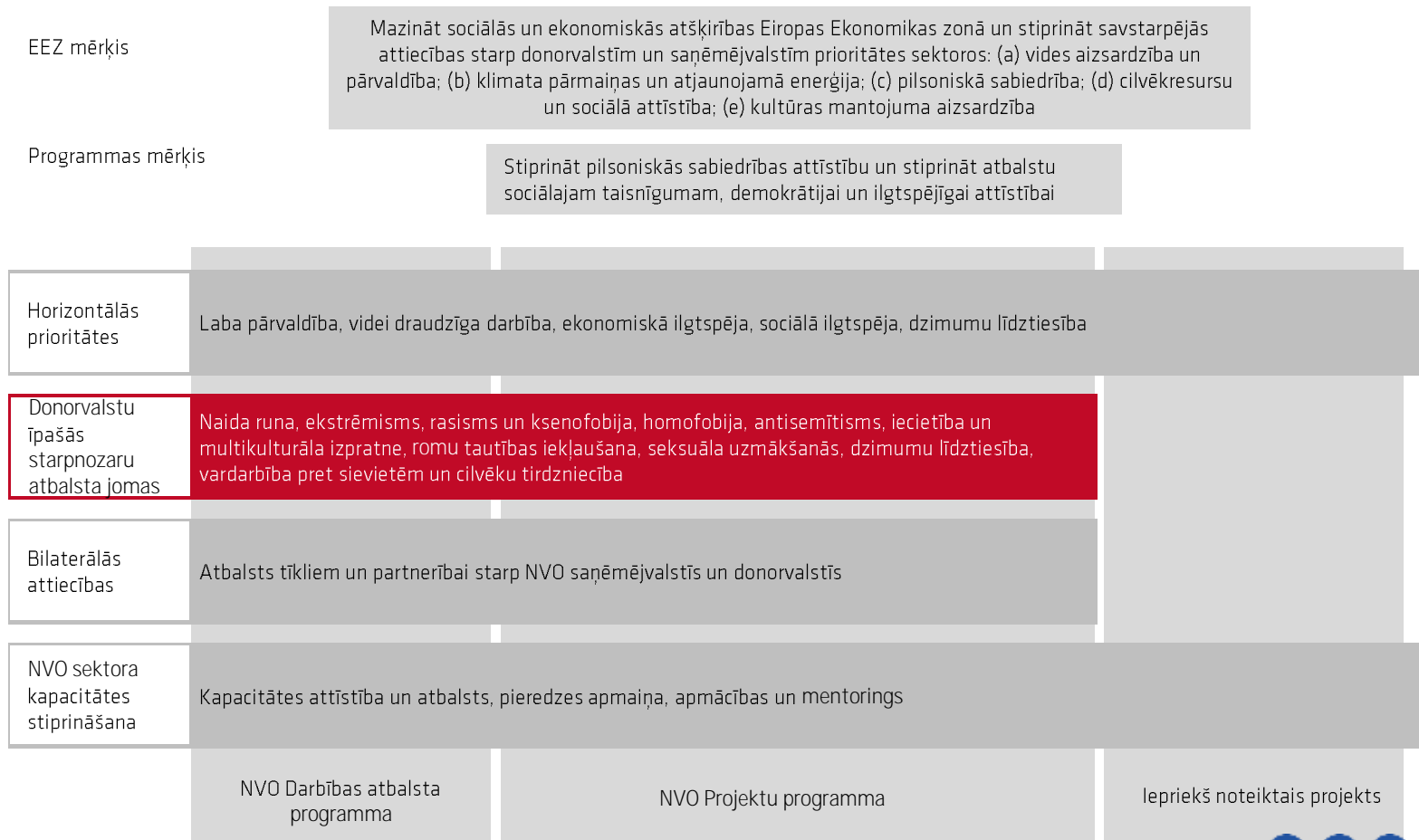
	Vērtējums				
	Nav konstatējams	Zems	Apmierinošs	Nozīmīgs	Ļoti nozīmīgs
Programmas un projektu ieguldījums horizontālo prioritāšu īstenošanā					
Laba pārvaldība					
Videi draudzīga darbība					
Ekonomiskā ilgtspēja					
Sociālā ilgtspēja					
Dzimumu līdztiesība					
Nozīmīgs					

4. tabula. Programmas un projektu ieguldījuma nozīmīgums horizontālo prioritāšu īstenošanā

Donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomas

Donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomas ir papildus programmas prioritātēm un horizontālajām prioritātēm izvirzītas jomas, kurās donorvalstis vēlas redzēt programmas pienesumu. Tās tika izvirzītas jau pēc programmas līguma parakstīšanas. Īpašās starpnozaru atbalsta jomas papildina programmas stratēģisko ietvaru, pievēršot īpašu uzmanību naida runai, ekstrēmismam un naida noziegumiem, rasismam un ksenofobijai, homofobijai, antisemitismam, seksuālai uzmācībai, vardarbībai pret sievietēm, cilvēku tirdzniecībai, akcentējot iecietības un multikulturālisma izpratnes, kā arī romu iekļaušanas sabiedrībā nepieciešamību.

6. attēls. Donorvalstu īpašo starpnozaru atbalsta jomu attiecība pret kopējo programmas stratēģiju. Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomas ir integrētas visās programmas apakšprogrammās, pamatā Darbības atbalsta programmā un atbilstošajās Projektu programmas atbalsta jomās «Sociālā sektora aktivitātes» un «Vienotas sabiedrības veidošana». Ar donorvalstu īpašajām starpnozaru atbalsta jomām saistītas darbības īsteno arī SIF papildu darbību ietvaros.

Noslēguma pārskatu kontentanalīze liecina, ka 41 projektā ir īstenotas aktivitātes šajās jomās. Dažos gadījumos viss projekts ir veltīts kādai no jomām, bet visbiežāk īstenotas atsevišķas aktivitātes. Visvairāk projektu īstenojuši aktivitātes, kas saistītas ar dzimumu līdztiesības jautājumiem, kas izskaidrojams ar to, ka šī joma ir izvirzīta arī kā programmas horizontālā prioritāte. Vairākos projektos skatīti jautājumi par iecietību un multikulturālo izpratni, romu tautības iekļaušanu, naida runu. Tikai dažos projektos īstenotas aktivitātes, kas saistītas ar vardarbību pret sievietēm, homofobiju, rasismu un ksenofobiju, seksuālo uzmākšanos un cilvēku tirdzniecību. Visretāk projektu iesniedzējus ir interesējušas darbības tādās jomās kā ekstrēmisms, rasisms un ksenofobija, homofobija un antisemitisms.

Visbiežāk īstenotas aktivitātes, kas saistītas ar dzimumu līdztiesību, iecietību un multikulturālu izpratni, romu tautības iekļaušanu

7. attēls. Projektu skaits, kas īstenojuši aktivitātes donorvalstu īpašajās starpnozaru atbalsta jomās.
Avots: noslēguma pārskati, autoru veidots SAFEGE Baltija

Aktivitāšu intensitāte svārstās no atsevišķām diskusijām līdz atbalsta programmai vairāku gadu garumā:

Piemēram, Rīgas Latviešu biedrība (LV03-0147) sava projekta ietvaros rīkojusi interaktīvu diskusiju un darbnīcas par tēmu «Diskriminācija, iecietība un tolerance». Biedrība «Patvērums «Drošā māja»» (LV03-0011) īstenojusi atbalsta programmu cilvēku tirdzniecības mazināšanai divarpus gadu garumā. Septiņi projekti īstenoja aktivitātes vairākās jomās, piemēram, biedrība «Izglītības attīstības centrs» (LV03-0174), izstrādājot izglītības programmu skolotājiem, iekļāva tēmas gan par naida runu, gan rasismu un ksenofobiju, gan iecietību un multikulturālismu un dzimumu līdztiesību. Biedrība «Lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un viņu draugu apvienība «Mozaīka»» (LV03-0002) padziļināti pieskārs naida runai, iecietības, homofobijas un dzimumu līdztiesības jautājumiem, organizējot akciju «Eiropraid», izveidojot naida noziegumu interneta ziņošanas rīku www.naidanoziegumi.lv u.c. Projekti īstenoti visos līmeņos visos Latvijas reģionos.

SIF īstenojis **papildu aktivitātes**, no kurām būtiskākā un apjomīgākā bija nacionālā «Naidam NĒ» kampaņa, kuras īstenošanu koordinēja SIF sadarbībā ar Latvijas Cilvēktiesību centru un Izglītības un zinātnes ministriju, kā arī Norvēģijas karalistes vēstniecību Latvijā. Vērtīgu pienesumu jomā deva SIF un Norvēģijas karalistes vēstniecības Latvijā rīkotā starptautiskā konference «Dzimumu līdztiesības un minoritāšu jautājumu integrēšana» 2013. gada 28. un 29. novembrī, kuras mērķis bija veicināt dzimumu līdztiesības un minoritāšu jautājumu integrēšanu EEZ FI programmās, projektos un politikas līmenī. Konferencē tika skatīti arī naida runas un naida noziegumu jautājumi.

SECINĀJUMI

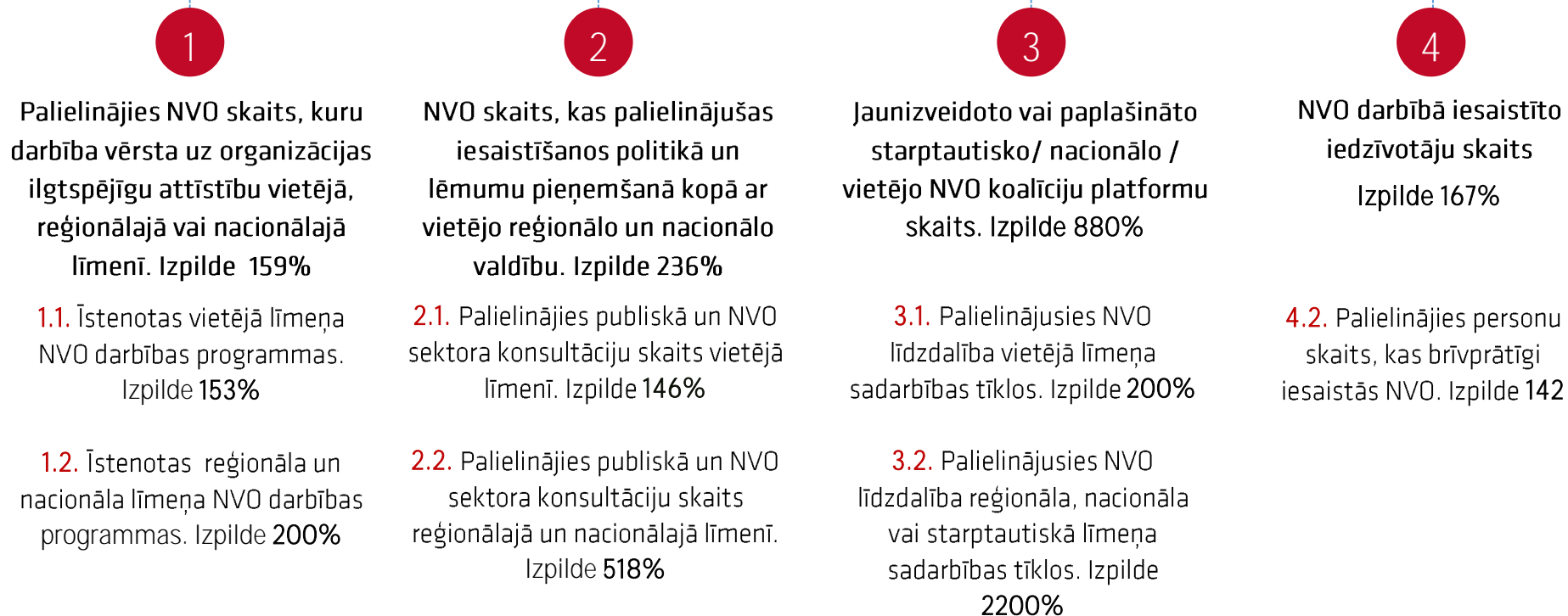
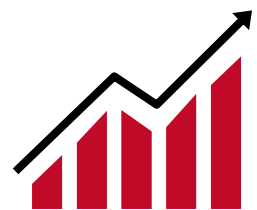
Programmas finansējuma saņēmēju aktivitāte donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomās vērtējama kā zema. Visaktīvāk īstēnotas darbības dzimumu līdztiesības jomā, kas ir arī programmas horizontālā prioritāte. Salīdzinoši aktīvi projektos īstēnotas darbības iecietības un multikulturālisma jomā un romu iekļaušanas jomā, kas tematiski cieši saistītas ar PP2 atbalsta jomām. Nereti vienā projektā skartas vairākas jomas. Labi piemēri donorvalstu īpašo starpnozaru atbalsta jomu popularizēšanā saistāmi ar projektiem, kurus īstenoja NVO, kas specializējas attiecīgajā jomā. Vērtīgu pienesumu starpnozaru atbalsta jomu aktualizēšanā sniegušas SIF īstēnotās papildu aktivitātes, īpaši naida runas un dzimumu līdztiesības jomās.

II. SASNIEGTIE REZULTĀTI

Kas ir sasniegts?

Šajā nodaļā analizēts programmas iesniegumā noteikto rezultātu un iznākuma rādītāju sasniegšanas progress. **DAP vidējais rezultātu rādītāju sasnieguma īpatsvars pret mērķi ir 361%.**

Pirmā rādītāja bāzes vērtība noteikta, ņemot par pamatu FI iepriekšējā perioda programmas «NVO fonds» grantu shēmā «Darbības atbalsta programma» atbalstīto NVO skaitu. Tā ir vērtējama kā pozitīva prakse, nodrošinot iepriekšējā perioda programmas pēctecību. 14 no visām DAP atbalstītajām NVO saņēma atbalstu arī iepriekšējā periodā, tāpēc netiek skaitītas pie programmas kopējā sasnieguma.

Visaugstākais sasnieguma īpatsvars ir trešajam rezultāta rādītājam. Augstais sasnieguma īpatsvars saistīts ar sākotnēji pārāk piesardzīgi plānoto mērķa vērtību. Programmas veidotāji ar specifisku projektu vērtēšanas kritēriju motivēja projektu iesniedzējus ieguldīt šī rādītāja izpildē, tā veicinot šī rādītāja aktīvāku izpildi projektos. Ceturtais rādītājs kopumā sasniegts veiksmīgi, bet turpmāk līdzīgā programmā tas drīzāk jānosaka kā iznākuma rādītājs ar NVO darbības ilgtermiņu saistītajam rezultāta rādītājam.

DAP vidējais iznākuma rādītāju sasnieguma īpatsvars pret mērķi ir 508% (skat. 8. att.). Divi iznākuma rādītāji (2.2. un 3.2.) ir pārsnieguši plānoto mērķi par vairāk nekā 500%, kas saistāms ar pārāk piesardzīgi noteiktām mērķa vērtībām. Turklāt jāņem vērā, ka lielākā daļa atbalstīto projektu realizējuši reģionāla vai nacionāla līmeņa darbības programmas, kas ietekmējis arī līmeni, kurā veiktas konsultācijas ar publiskā sektora pārstāvjiem un attīstīti NVO sadarbības tīkli.

DAP veiksmīgie projektu piemēri: Nodibinājums «Latvijas Dabas fonds» projektā «Ilgtspējīgas attīstības veicināšana, integrējot vides un dabas aizsardzības prasības politikas plānošanas dokumentos» (LV03-0008) aktīvi līdzdarbojās dabas aizsardzības un lauku attīstības politikas veidošanā. Projekta aktivitātēs iesaistīta plašāka sabiedrība. Nodibinājuma darbībā tika iesaistīti 944 jauni dalībnieki.

Biedrība «Latvijas Sarkanais krusts» projektā «Latvijas Sarkanā krusta regulāra darbība cilvēktiesību un pretdiskriminācijas jomā» (LV03-0060) iesaistījās konsultācijās ar valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām par cilvēktiesību un diskriminācijas mazināšanas jautājumiem. Biedrības darbībā iesaistīti 814 jauni dalībnieki.

PP1 vidējais rezultātu rādītāju sasnieguma īpatsvars pret mērķi ir 208%, kas ir vērtējams kā labs sasniegums.

1

Palielināts pieejamu inovatīvu sociālo pakalpojumu un pasākumu skaits sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām.
Izpilde 200%

1.1. Personu skaits, kurām ir paaugstinājusies pieejamība inovatīviem sociāliem pakalpojumiem un pasākumiem.
Izpilde **58%**

2

Palielināts pieejamu inovatīvu sociālo pakalpojumu un pasākumu skaits sociālās atstumtības riskam pakļautiem bērniem un jauniešiem, kā arī ģimenēm ar bērniem, kuras biežāk nonāk riska situācijā. Izpilde 174%

1.2. Sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu un jauniešu, kā arī ģimeņu ar bērniem, kuras potenciāli biežāk nonāk riska situācijā, pārstāvju skaits, kuriem ir paaugstinājusies pieejamība inovatīviem sociāliem pakalpojumiem un pasākumiem. Izpilde **903%**

3

Pasākumu skaits, kas vērsti uz dzimumu līdztiesības principa iedzīvināšanu un integrēšanu visās dzīves jomās.
Izpilde 250%

1.3. Personu skaits, kas ir piedalījušās aktivitātēs, kas vērstas uz dzimumu līdztiesības jautājumiem. Izpilde **462%**

Lielākā PP1 projektu daļa devusi ieguldījumu otrā rezultāta rādītāja sasniegšanā, nodrošinot dažādus inovatīvus pakalpojumus, piemēram:

- bērnu paliatīvā aprūpe mājās, iekļaujot inovatīvu telemedicīnas tehnoloģiju;
- inovatīva diagnosticēšanas metode darbā ar bērniem un jauniešiem ar invaliditāti;
- e-vidē radīts informācijas punkts un asistenta pakalpojums ģimenēm, kur vecāki kopj bērnus ar smagu saslimšanu vai invaliditāti.

PP1 iznākuma rādītāju vidējais sasnieguma īpatsvars pret plānoto mērķi ir 462%. 1.2. rādītājs sasniedzis tikai nepilnus 60% no plānotā. Iemesli saistāmi ar to, ka rādītāja fokuss bijis uz inovatīviem sociāliem pakalpojumiem. Tomēr liela daļa PP1 projektu vairāk fokusējās uz dažādu sociālo pakalpojumu nodrošināšanu, nevis inovatīvu risinājumu radīšanu. Fokusa grupas diskusijā un intervijās līdzfinansējuma saņēmēji apstiprināja, ka PP1 sociālajā jomā bijušas pārāk akcentētas inovācijas. Mērķa grupas lielākoties pieprasīja NVO praksē aprobētus sociālos pakalpojumus, kurus nespēj nodrošināt valsts un pašvaldību iestādes līdzekļu trūkuma dēļ. Inovatīvu risinājumu ieviešana sociālajā jomā bieži prasa apjomīgus resursus, kas pārsniedz projektos pieejamo atbalsta apjomu. Tāpat inovatīva risinājuma izstrāde un aprobēšana prasa ievērojami ilgāku laika periodu nekā noteiktais maksimālais projektu realizācijas termiņš.

Nozīmīgākais sasniegums ir 1.2. iznākuma rādītājā (903% apmērā pret plānoto), kas liecina par pārlietu piesardzīgu mērķa vērtības plānošanu, kā arī lielu NVO interesi – šajā jomā bija lielāka projektu aktivitāte (gandrīz 40% no visiem PP1 projektiem).

1.1.un 1.2. iznākuma rādītājiem ir multiplikatīvais efekts, un šī ietekme veidojas nevis uzreiz pēc projekta noslēguma, bet ilgākā laikā pēc projekta pabeigšanas. Bieži projektu īstenošanas laikā tika izstrādāti inovatīvi sociāli pakalpojumi, bet tos nodrošināt mērķa grupām sāka tikai pēc projekta pabeigšanas.

Trešā iznākuma rādītāja sasniegšanu tieši sekmēja tikai trīs projekti, kas primāri fokusējās uz dzimumu līdztiesības tēmu, pārējie seši projekti paredzēja ar šo tēmu saistītas atsevišķas aktivitātes. Lielākoties projekti fokusējās uz sieviešu dzimuma līdztiesības jautājumiem, bet divi projekti mazināja stereotipus par vīriešu lomu un pienākumiem.

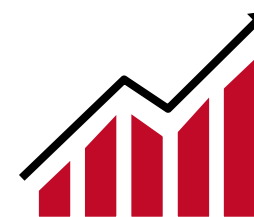
PP1 veiksmīgie projektu piemēri. Biedrības «Invalīdu un viņu draugu apvienība «APEIRON»» projekts «Universālais dizains nākotnei» (LV03-0182) universālā dizaina jomā ir izveidojusi ekspertu tīklu un nodrošinājusi inovatīvus pakalpojumus 1000 personām. Šis projekts īstenots sadarbībā ar donorvalsts partneri, no kura sekmīgi pārņemta inovatīvā pieredze un risinājumi.

Nodibinājums «Sociālo pakalpojumu aģentūra» projektā «Atbalsta sistēma Latvijas audžuģimenēm, adoptētājiem, aizbildņiem un viesģimenēm» (LV03-0130) izveidojis inovatīvu atbalsta sistēmu bērniem, kas zaudējuši vecāku gādību. Projektā nodrošināti pakalpojumi 1036 mērķa grupas pārstāvjiem, tostarp 130 ģimenēm ar bērniem, 623 audžu un viesģimenēm, kā arī 283 audžuģimenēs ievietotiem bērniem.

PP2 vidējais rezultātu rādītāju sasnieguma īpatsvars pret mērķi ir 37%. Abi rezultātu rādītāji nav sasnieguši izvirzīto mērķa vērtību. Daļēja izpilde lielākoties saistīta ar konkrēto (rādītājos noteikto) jomu NVO nelielo aktivitāti un interesi piedalīties projektos. PP2 aktīvākas bija NVO ar plašāku darbības profilu, kas daļēji ir Latvijas NVO sektora īpatnība. NVO bieži darbojas plašākā mērogā, nevis šauri fokusējās uz vienu konkrētu jomu. Daļai NVO trūkst konkrēta mērķa un to darbības prioritātes pieskaņojas pieejamo atbalsta programmu jomām. Atsevišķas šādas organizācijas atbalstītas PP2 ietvaros. Jautājums lielā mērā ir saistīts ar NVO kopējo ilgtspēju un finansiālo patstāvību. Turpmākajā FI periodā šī problemātika būtu risināma kontekstā ar NVO darbības ilgtspēju DAP programmā.

PP2 iznākumu rādītāju vidējais sasniegums pret plānoto ir 232%, kas vērtējams kā labs sasniegums. Pirmajam iznākuma rādītājam (1.1.) var konstatēt multiplikatīvo efektu. Bez līdzfinansējuma saņēmējiem un sadarbības partneriem projektos arī kā mērķa grupa ir iesaistītas 39 dažādu mazākumtautību NVO. PP2 nevar precīzi noteikt rezultātu un iznākuma rādītāju savstarpējo hierarhiju, kuri iznākuma rādītāji atbilst katram rezultātu rādītājam. Atsevišķi iznākuma rādītāji ir pēc būtības atbilstoši abiem rezultātu rādītājiem.

1

**NVO skaits, kas veicina piekļuves
nodrošināšanu pilsoņu tiesībām.
Izpilde 40%**

1.1. NVO skaits, kuru darbība vērsta uz
mazākumtautībām. Izpilde 143%

2.1. Pieaudzis personu skaits, kas mācījušies
latviešu valodu un ieguvuši zināšanas par
Latvijas vēsturi un kultūru. Izpilde 445%

2.2. Nepilsoņu skaits, kas apmeklējuši
konkrētus pasākumus pilsonības iegūšanas
veicināšanai. Izpilde 235%

2

**NVO skaits, kas savā darbībā
iekļauj demokrātijas un
cilvēktiesību jautājumus. Izpilde
33%**

1.2. NVO skaits, kuru darbība vērsta uz
starpkultūru komunikāciju, sekmē iecietības
veicināšanu un mazina diskrimināciju.
Izpilde 103%

10. attēls. PP2 rezultātu un iznākuma rādītāju sasnieguma īpatsvars pret mērķa vērtību. Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

PP2 veiksmīgie projektu piemēri: Biedrības «Rīgas Latviešu biedrība» projektā «Vienība ir mūsu spēks» (LV03-0147) veicināts starpkultūru dialogs un sociālā integrācija dažādu paaudžu un tautību iedzīvotājiem. Projektā ar dažādām apmācību un citām aktivitātēm sekmēta mazākumtautību pārstāvju pilsonības iegūšana. Projektā iesaistīts arī ievērojams skaits citu NVO, kas pārstāv mazākumtautības vai veicina starpkultūru komunikāciju.

Biedrības «Jelgavas nacionālo kultūras biedrību asociācija» projekts «Vienoti Jelgavai» (LV03-0133), veicot plašas aktivitātes un sadarbojoties ar skolām, piesaistījis 300 nepilsoņus, veicinot pilsonības iegūšanu. Projektā e-vidē izveidots interaktīvs simulācijas tests par Latvijas vēstures un LR Satversmes jautājumiem.

SECINĀJUMI

Vērtējot rezultātu un iznākuma rādītāju sasniegumus pa apakšprogrammām un INP, var secināt, ka kopumā rādītāju izpilde bijusi augsta. Vidējais visu apakšprogrammu rezultātu rādītāju sasnieguma īpatsvars pret plānoto ir 176% apmērā, PP2 ir vienīgā, kur rezultātu rādītāji ir daļēji sasniegti, kas galvenokārt saistīts ar konkrēto jomu NVO nelielo aktivitāti un interesi pieteikties atbalsta saņemšanai programmā. Vidējais visu apakšprogrammu iznākuma rādītāju sasnieguma īpatsvars pret plānoto ir 326% apmērā. No visiem iznākuma rādītājiem ir tikai viens rādītājs (PP1), kas sasniegts daļēji, jo šī rādītāja fokuss ir uz inovatīviem sociāliem pakalpojumiem, tomēr projekti vairāk fokusējās uz aprobētu sociālo pakalpojumu sniegšanu.

Iepriekš noteiktā projekta rezultāta un iznākuma rādītāji sasniegti 100% apmērā pret plānoto.

Rezultāta/ iznākuma rādītājs	Bāzes vērtība	Mērķa vērtība	Sasniegtā vērtība	Gala vērtība	Sasnieguma īpatsvars pret mērķi
RR – Izstrādāti normatīvie akti un veikti pētījumi NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai	0	5	5	5	100%
IR 1. Veikto pētījumu skaits	0	4	4	4	100%
IR 2. Izstrādāti normatīvi, metodoloģiski materiāli NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai	0	1	1	1	100%

5. tabula. INP rezultātu un iznākuma rādītāju izpilde.

Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

Kas vēl ir sasniegts?

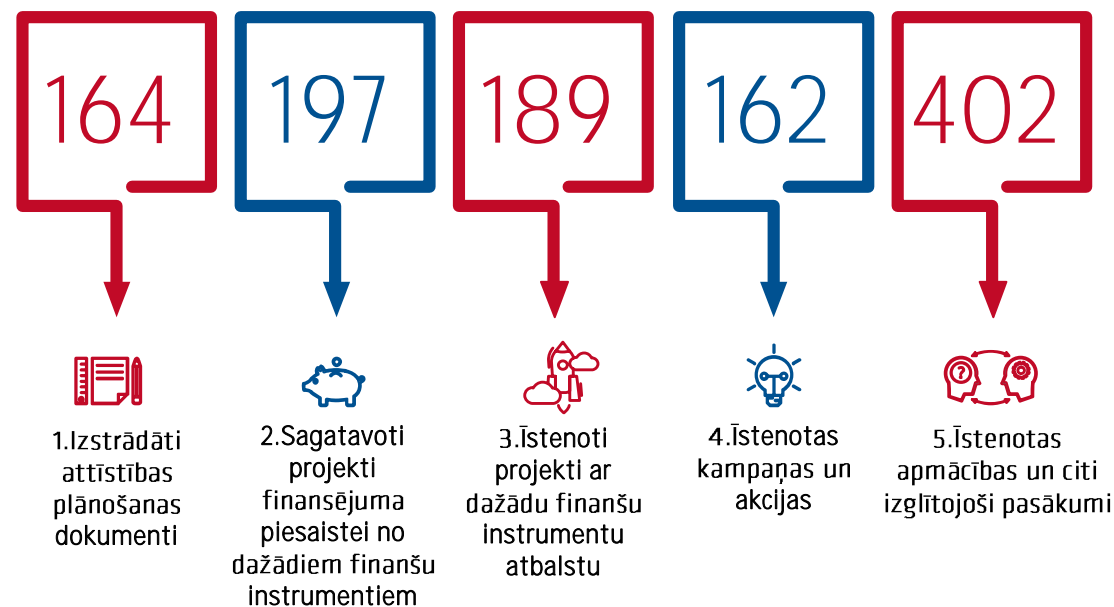
DAP projekti papildus programmā definētajiem rezultātiem sasnieguši 5 rezultātus.

Kopumā 39 projektos izstrādāti dažādi ar attīstības plānošanu saistīti dokumenti, piemēram:

- esošās situācijas analīze vai darbības izvērtējums;
- NVO attīstības vai finansējuma piesaistes plānošanas dokumenti;
- sadarbības tīklu attīstības vai komunikāciju stratēģijas;
- ar pakalpojumu ieviešanu saistīti dokumenti (vadlīnijas, metodika u.c.);
- plānošanas dokumenti mērķa grupu iesaistei vai atbalstīšanai.

Divdesmit astoņos projektos izstrādāti 197 projektu pieteikumi citu finanšu instrumentu atbalsta piesaistei, kas vērtējams kā pozitīvs sasniegums. Turpmāk būtu vērtīgi izsekot, cik no sagatavotajiem projektu iesniegumiem saņēmuši finansējumu un kādā apjomā pret NVO kopējo budžetu vai ienākumu apjomu.

Līderis izstrādāto projektu iesniegumu skaita ziņā (44 projekti) ir nodibinājums «Latvijas Dabas fonds» projektā «Ilgtermiņīgas attīstības veicināšana, integrējot vides un dabas aizsardzības prasības politikas plānošanas dokumentos» (LV03-0008). Mikroprojektu līderis izstrādāto projektu skaita ziņā (17 projekti) ir biedrība «Radošās idejas» projektā «Biedrības «Radošās idejas» institucionālās kapacitātes stiprināšana un ilgtspējīga attīstība» (LV03-0033).

11. attēls.. DAP citi iznākuma rādītāji un tajos sasniegtās vērtības.

Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

Kopumā 36 projekti īstenojuši 162 dažādas kampaņas vai akcijas, piemēram:

- Informatīvas kampaņas vai iedzīvotāju diskusijas konkrētu jautājumu aktualizēšanai plašākā sabiedrībā vai iedzīvotāju iesaistei;
- Labdarības vai finansējuma piesaistes akcijas konkrētu mērķu vai problēmu realizācijai.

PP1 projekti papildus sasnieguši 3 rezultātus.

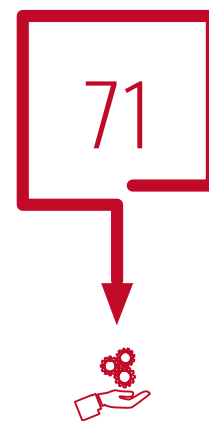
Nepilna puse PP1 projektu (38%) nodrošinājuši 180 sociālos pakalpojumus sociālās atstumtības riska bērniem, jauniešiem un ģimenēm ar bērniem, piemēram, sociālā atbalsta pakalpojumus vardarbībā cietuši bērniem un viņu ģimenēm, aktivitātes jauniešiem atkarību mazināšanai, atbalsta grupu izveide ģimenēm, kurās ir bērni ar invaliditāti vai smagu saslimšanu, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem u.c.

Nozīmīgi sasniegumi ir biedrības «Skalbes» projektā «Uzvedības terapija un sociālo prasmju trenēšana 4-8 gadus veciem bērniem ar uzvedības problēmām» (LV03-0192), nodrošinot 36 dažādus sociālos pakalpojumus un pasākumus bērniem un jauniešiem.

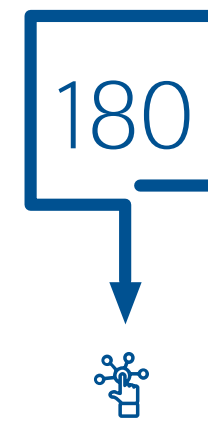
19 projektos sociālās atstumtības riska iedzīvotājiem nodrošināts 71 sociālais pakalpojums, piemēram, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, atbalsta punktu izveide personām ar nopietnām slimībām, rehabilitācijas pakalpojumi atkarīgām personām un viņu ģimenes locekļiem, alternatīvi fiziskās rehabilitācijas pakalpojumi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem u.c.

levērojami lielākā daļa projektu (86) organizēja brīvā laika pavadīšanas un izglītojošus pasākumus, piemēram:

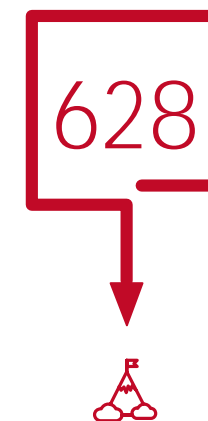
- pasākumi mērķa grupām un nozares speciālistiem (apmācības par psihosociālo rehabilitāciju vēža skartajiem pacientiem u.c.);
- brīvā laika pavadīšana novados, kur nav pieejamas šādas aktivitātes (diskusiju klubi, radošās darbnīcas, vasaras nometnes, rokdarbu pulciņi senioriem u.c.);
- pieredzes apmaiņas pasākumi NVO dalībniekiem par sociālo pakalpojumu nodrošinājumu;
- pasākumi plašākai sabiedrībai (klātienē un e-vidē) par aktualitātēm sociālajā jomā.

1. Sociālās atstumtības riska iedzīvotājiem pieejamie sociālie pakalpojumi

2. Sociālās atstumtības riska bērniem, jauniešiem un ģimenēm ar bērniem pieejamie sociālie pakalpojumi

3. Brīvā laika pavadīšanas un izglītojoši pasākumi

12. attēls. PP1 citos iznākuma rādītāji un tajos sasniegtās vērtības.

Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

Nozīmīgu sasniegumu devusi Biedrība «Integrācijas inkubators», kas projektā «Atstumtības riska mazināšana personām ar demenci» (LV03-0158) nodrošināja 15 dažādus sociālos pakalpojumus un pasākumus sociālās atstumtības riska iedzīvotājiem.

PP2 projekti papildus sasnieguši 2 rezultātus.

PP2 rezultātu un iznākumu rādītājos uzskaitītas NVO, kas organizējušas pasākumus, un pasākumos iesaistīto personu skaits. Attiecīgi papildus uzskaitīti divu veidu organizētie pasākumi.

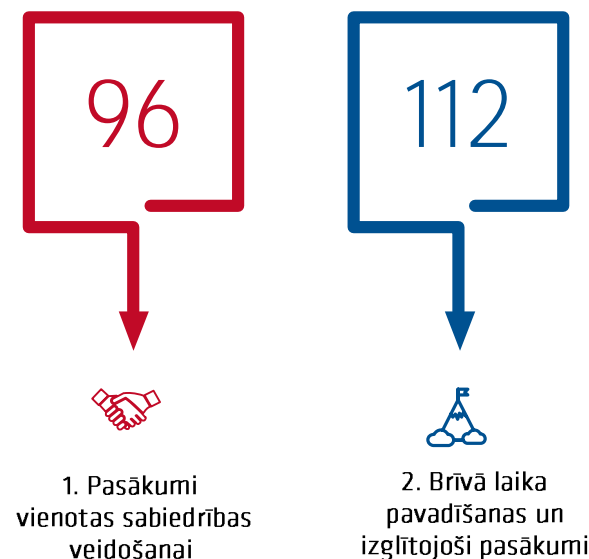
Biedrība «Rīgas Latviešu biedrība» projektā «Vienība ir mūsu spēks» (LV03-0147) organizējusi nozīmīgu skaitu (31) dažādu pasākumu vienotas sabiedrības veidošanai. Brīvā laika pavadīšanas un izglītojošus pasākumus var iedalīt līdzīgās grupās kā PP1. Pozitīvs piemērs ir biedrības «Latvijas Sarkanais krusts» projekts «Mēs kopā dzīvojam mūsu valstī» (LV03-0103), kur organizēti pasākumi dažādu paaudžu sadarbībai un jauno vecāku izglītošanai.

Projektos iesaistīts ievērojams skaits dažādu tiešo mērķa grupu (sk. 6.tabulu). DAP un PP1 projekti iesaistījuši nozīmīgu skaitu bērnu un jauniešu. PP2 nozīmīgs ir iesaistīto mazākumtautību pārstāvju skaits.

Mērķa grupas nosaukums	Mērķa grupu skaits		
	DAP	PP1	PP2
Sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits	1635	1820	173
Personu ar invaliditāti skaits	996	7560	53
No vardarbības cietušo personu skaits	-	2343	-
Vardarbību veikušo personu skaits	-	230	-
Cilvēktirdzniecības upuru skaits	58	28	-
Bērnu un jauniešu skaits	18819	24156	4221
Ģimenes ar bērniem (ģimeņu skaits)	1093	5178	-
NVO biedri	8756	2507	780
NVO darbinieki	1217	376	98
Brīvprātīgie	2510	751	266
Mazākumtautību pārstāvji	-	10	14189
Nepilsoņi	-	-	1280

6. tabula. PP1 iesaistīto mērķa grupu skaits.

Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

13. attēls. PP2 citi iznākuma rādītāji un tajos sasniegtās vērtības.

Avots: autoru veidots, izmantojot projektu noslēguma pārskatos un PEVS iekļauto informāciju, SAFEGE Baltija

SECINĀJUMI

Kopumā visi papildus identificētie rezultāti ir devuši ieguldījumu apakšprogrammu, programmas un EEZ finanšu instrumenta mērķu sasniegšanā. Tie ir saistīti ar jau esošajiem programmā definētajiem rezultātiem un iznākuma rādītājiem. DAP konstatēti pieci papildu iznākuma rādītāji, PP1 – trīs papildu rādītāji un PP2 – divi papildu rādītāji. Projekti kopumā aizsnieguši ievērojamu skaitu dažādu tiešo mērķa grupu.

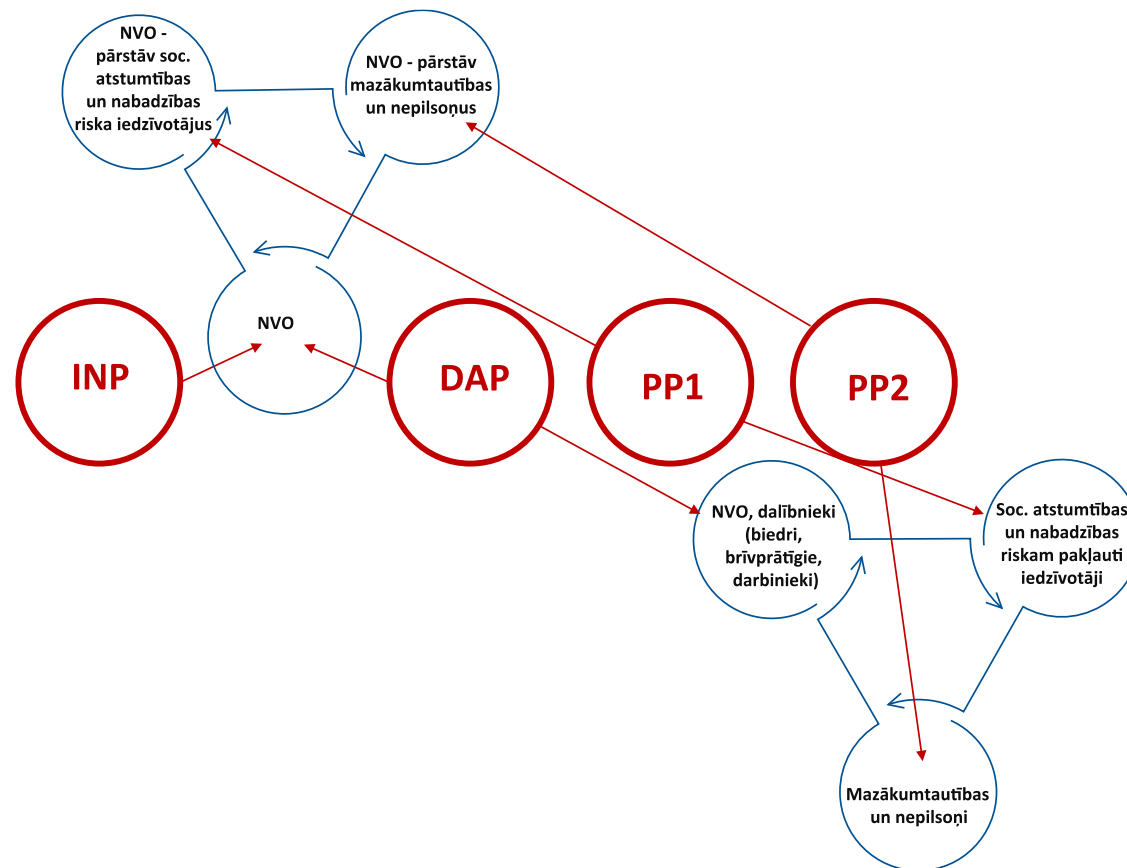
Apakšprogrammu savstarpējā sinerģija

Izveidotā Programmas pārmaiņu teorija (*Theory of Change*) katrai apakšprogrammai parāda, ka programmām ir savstarpēji papildinoši mērķi. Proti, tie tiecas veidot vienotu, pilsonisku, aktīvu un attīstītu sabiedrību Latvijā. Abas apakšprogrammas un iepriekš noteiktais projekts vērsti uz NVO sektora kapacitātes stiprināšanu.

Katras apakšprogrammas ietvaros noteiktās atbalsta jomas un horizontālās prioritātes veicina apakšprogrammu un INP savstarpējo papildinātību, piemēram, abās apakšprogrammās risināti ar dzimumu līdztiesību, sociālo ilgtspēju, sociālo iekļaušanu un citi jautājumi.

Abām apakšprogrammām un INP ir ļoti cieša savstarpēja saistībā attiecībā uz definētajām mērķa grupām (skat. 14. attēlu). Īpaši cieša savstarpēja saistība ir starp INP un DAP mērķa grupām, jo DAP atbalstītas NVO, kas veicinājušas aktīvas pilsoniskās sabiedrības veidošanos, bet INP vienīgais līdzfinansējuma saņēmējs īstenojis arī projektu DAP ietvaros.

DAP sinerģija ar PP1 mērķa grupu veidojas caur sociālās jomas projektiem. Arī DAP ietvaros atbalstīta virkne organizāciju, kas savu darbību orientē uz sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajām personām. Vairākas NVO, kas saņēmušas atbalstu DAP, realizējušas projektu arī PP1 ietvaros vai nu līdzfinansējuma saņēmēja, vai sadarbības partnera statusā.

14. attēls. Programmas apakšprogrammu un INP mērķa grupu savstarpējā saistība un papildinātība.

Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Atsevišķi projekti, kas realizēti PP1 ietvaros, būtu atbilstošāki DAP, jo primāri orientējas uz savas darbības programmas īstenošanu un iekšējās kapacitātes stiprināšanu. DAP apakšprogrammas sinerģija ar PP2 projektiem veidojas saistībā ar vienotas pilsoniskas sabiedrības izveides mērķi. Tāpat kā PP2, arī DAP ietvaros risināti jautājumi, kas skar mazākumtautības.

Līdzīgi var konstatēt arī savstarpējo sinerģiju starp PP1 un PP2. Ir vairākas organizācijas, kas vienlaikus piedalījušās projektos gan PP1, gan PP2. Daļa organizāciju, it īpaši reģionālā un vietējā līmenī, nav fokusētas tikai uz vienu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu, bet strādā ar dažādām mērķa grupām.

Apakšprogrammu savstarpējo sinerģiju veicinošs faktors ir arī līdzfinansējuma saņēmēju organizāciju mikro jeb iekšējais līmenis. Organizācijas, kas piedalījušās vairākos projektos, apliecina, ka to mērķu un stratēģijas īstenošanai bija nepieciešams realizēt projektus dažādās apakšprogrammās. Piemēram, biedrība «Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija» veiksmīgi īstenojusi makroprojektu DAP saistībā ar jauniešu drošumspēju iekļauties patstāvīgā dzīvē pēc dzīvošanas ārpusģimenes aprūpes iestādēs, bet PP1 ietvaros šīs organizācijas projekts fokusēts uz sociālo pakalpojumu plašāku nodrošinājumu ģimenēm, kurās aug bērni ar invaliditāti.

SECINĀJUMI

Starp abām apakšprogrammām un INP ir novērojama cieša savstarpējā sinerģija. Būtiskākie faktori, kas ietekmē apakšprogrammu savstarpējo sinerģiju, ir savstarpēji papildinoši mērķi, apakšprogrammās horizontāli noteiktās atbalsta jomas, mērķa grupas, līdzfinansējuma saņēmēju organizācijā iekšēji izvirzītā stratēģija un darbības fokuss.

Risku vadība

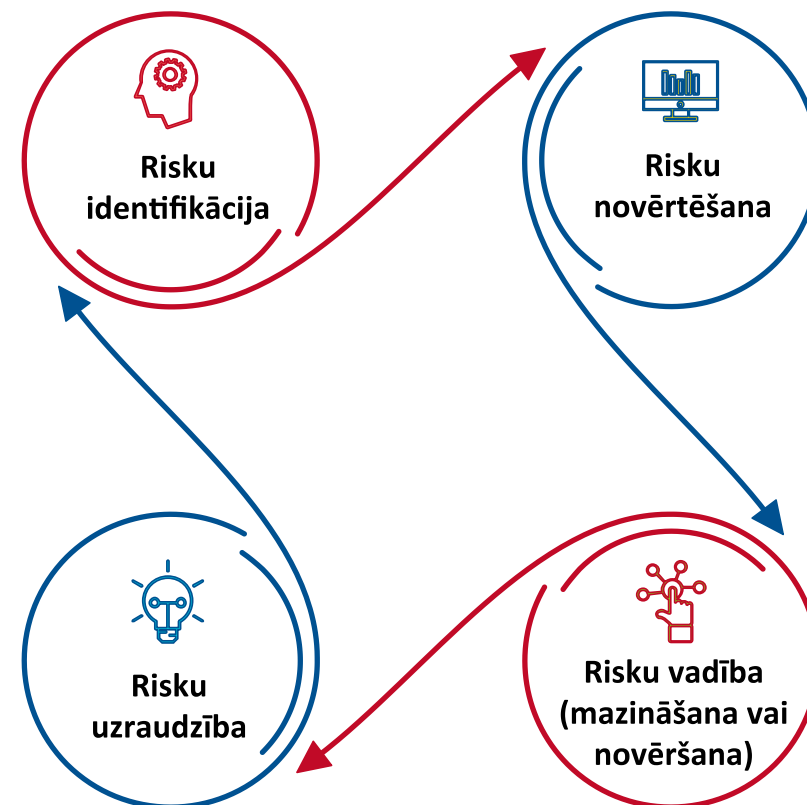
Šajā nodaļā analizēta to risku vadība, kas saistīta vai ietekmē programmas mērķa sasniegšanu. Programmas risku vadības process veidots no četriem elementiem.

Uz programmas rezultātiem balstīta (*result based*) risku identifikācija

Programmas iesniegumā identificēti 10 riski, kas definēti atbilstoši katram programmas rezultātam. Tā uzskatāma kā veiksmīga prakse, jo ir konkrēts fokuss uz to risku apzināšanu, kas var negatīvi ietekmēt programmas mērķu un rezultātu sasniegšanu. Pozitīvi, ka programmas īstenošanas laikā veiktas izmaiņas identificēto risku sarakstā un papildus identificēti pieci riski, kas konkrētajā laika periodā radījuši apdraudējumu. Tāpat no uzraugāmo risku saraksta izņemti riski, kas zaudējuši aktualitāti un nerada apdraudējumu programmas mērķu sasniegšanai.

Risku novērtēšana veikta visiem identificētajiem riskiem. Programmas iesniegumā izmantota kvalitatīvā risku novērtēšanas sistēma. Katram riskam novērtēta iestāšanās varbūtība un riska sekas (novērtējot zemu, vidēju vai augstu risku). Programmas īstenošanas laikā pilnveidota risku novērtēšanas skala; gan varbūtībai, gan riska sekām ieviesta vērtēšana skalā no 1 līdz 4.

Risku uzraudzība veikta katru gadu, programmas gada pārskatā pārvērtējot identificētos riskus un pārskatot risku mazināšanas un novēršanas pasākumus. Katrā programmas gada pārskatā ir skaidri izsekojamas veiktās izmaiņas risku vadības plānā. Atsevišķiem riskiem ir paredzēti papildu risku mazināšanas pasākumi. Atsevišķiem riskiem mainījies to varbūtības un seku līmeņa novērtējums. Pārvērtēšanas rezultātā atsevišķiem riskiem paaugstinājies un vairākiem pazeminājies riska līmenis.

15. attēls. Ar mērķa sasniegšanu saistīto risku vadības procesa elementi programmas līmenī.
Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Izmantojot programmas risku vērtēšanas metodi, izvērtētāji izstrādāja matricu riska līmeņa novērtēšanai katram identificētajam riskam.

Varbūtība	Sekas			
	Zema (1)	Ietekmes gandrīz nav (2)	Ir ietekme (3)	Ir būtiska ietekme (4)
Pilnībā iespējama (4)	Vidējs	Augsts	Augsts	Augsts
Iespējama (3)	Vidējs	Vidējs	Augsts	Augsts
Gandrīz neiespējama (2)	Zems	Vidējs	Vidējs	Vidējs
Zema (1)	Zems	Zems	Zems	Vidējs

7. tabula. Riska līmeņa novērtēšanas matrica

Eksperti novērtēja identificēto risku faktisko izpausmi un seku ietekmi uz programmas rezultātiem. No visiem 15 identificētajiem riskiem sekmīga risku vadība bijusi 7 riskiem, kam faktiskā risku izpausme novērtēta kā zema. Turklāt daļa šo risku sākotnēji vērtēti vidējā riska līmenī. Līdz ar to var secināt, ka šiem riskiem veikti sekmīgi un atbilstoši mazināšanas vai novēršanas pasākumi. Pozitīvi vērtējama riska līmeņa mazināšanās vairākiem riskiem, kas sākotnēji vērtēti ar augstu riska līmeni. SIF īstenotie risku mazināšanas pasākumi bijuši efektīvi, lai mazinātu šo risku izpausmi.

Vairāki riski izņemti no vadāmo risku saraksta, jo tie zaudējuši aktualitāti līdz ar programmas dzīvesciklu vai arī ar īstenotajiem risku mazināšanas pasākumiem sekmīgi novērsta to iestāšanās varbūtība. Diviem riskiem faktiskā riska izpausme vērtēta ar augstu riska līmeni (skat. 8. tabulu).

Var novērot šo risku iestāšanās seku saistību ar programmas trešā rezultāta rādītāju nesasniegšanu. Programmas īstenošanas gaitā SIF pārvērtējis šos riskus, mazinot to ietekmi un 2015. gadā izņemot no vadāmo risku saraksta. Tomēr var konstatēt, ka riska apdraudējums ir izpaudies ar konkrēto organizāciju mazāku interesi izmantot šīs programmas atbalstu.

Programmas rezultāts/ Riski	Varbūtība (1 – zema, 4 – augsta)	Ietekme (1 – zema, 4 – augsta)	Riska līmenis programmas izstrādes posmā	Riska faktiskā izpausme programmas īstenošanā	Piezīmes
3. Veicinātas demokrātiskās vērtības un cilvēktiesību ievērošana (PP2)					
3.1. Mazākumtautību NVO neiegūst atbilstošu informāciju	2	2	Vidējs	Augsts	Pēc 2014. gada pārvērtēts risks, samazinājies riska līmenis no augsta uz vidēju. Pēc 2015. gada izņemts no vadāmo risku saraksta
3.2. Nepietiekams skaits mazākumtautību NVO iesniegušas kvalitatīvus projektu iesniegumus	3	3	Augsts	Augsts	Pēc 2014. gada pārvērtēts risks, paaugstinājies riska līmenis no vidēja uz augstu. Pēc 2015. gada izņemts no vadāmo risku saraksta

8. tabula. Programmā identificētie riski, kas saistīti ar programmas mērķu sasniegšanu

Attiecībā uz 3.1. risku SIF paredzēja nodrošināt programmas aprakstu un projekta iesnieguma veidlapas aizpildīšanas vadlīnijas krievu valodā, kas tika izdarīts. No līdzfinansējuma saņēmēju veiktajām intervijām un fokusa grupas diskusijas var secināt, ka SIF konsultācijas un informācijas nodrošinājums projektu izstrādes brīdī bija pieejams ļoti augstā līmenī. Līdzfinansējuma saņēmēji atzinīgi novērtējuši SIF ekspertu profesionalitāti, sniedzot skaidrojumus un konsultācijas par projektu iesniegumu izstrādi. Šis aspekts arī līdzfinansējuma saņēmēju aptaujā vērtēts kā viens no pozitīvajiem aspektiem, kas veicinājis projekta rezultātu sasniegšanu. Šī riska iestāšanās cēloņi saistāmi ar organizāciju zemu interesi un aktivitāti izmantot programmas atbalstu.

Attiecībā uz 3.2. risku SIF paredzēja speciālu informatīvu pasākumu organizēšanu un informācijas materiālu sagatavošanu, tostarp arī mērķtiecīgu informācijas nodošanu reģionos. Tas arī tika sekmīgi īstenots.

Līdzfinansējuma saņēmēji fokusa grupas diskusijā un intervijās atzina, ka, lai gan programmā tika ieviesti atviegloti nosacījumi projektu iesniegumu sagatavošanai mikroprojektiem, tomēr programmas nosacījumu un prasību izprašana projekta līmenī ir sagādājusi grūtības. Nereti projektu pieteicējiem ir nācies izmantot profesionālu speciālistu palīdzību (savu vai ārējo) projektu iesniegumu sagatavošanā. Līdzfinansējuma saņēmēji atzina, ka gadījumos, ja tiek piesaistīti profesionāli speciālisti projektu pieteikumu izstrādē, bet projektu pēc tam ievieš cita persona, ne vienmēr pietiekami veiksmīgi notiek informācijas nodošana no projekta izstrādātāja projekta ieviesējam par projekta būtību un sasniedzamajiem mērķiem.

Šis varētu būt viens no iemesliem, kāpēc pret kopumā atbalstīto PP2 projektu skaitu ir salīdzinoši tik zemi rezultāta rādītāji (NVO skaits, kas veicina piekļuves nodrošināšanu pilsoņu tiesībām, un NVO skaits, kas savā darbībā iekļauj demokrātijas un cilvēktiesību jautājumus. Lai gan SIF adresētā informācija par atbalsta iespējām un projektu iesniegšanu ir aizsniegusi NVO, tomēr ne visas organizācijas izpratušas, kāda veida organizācijas tiek gaidītas.

SIF būtu bijusi nepieciešamība vērtēt identificētos 3.1. un 3.2. riskus saistībā ar PP2 rezultātu rādītāju snieguma progresu. Riski saistībā ar PP2 rezultātu rādītāju kvantitatīvo un kvalitatīvo izpildi nav savlaicīgi apzināti. Piemērotie pasākumi šo risku mazināšanai novērsuši tikai daļu no iespējamiem draudiem saistībā ar šiem riskiem.

Risku mazināšanas/ novēršanas aktivitāšu novērtējums	Vērtējums				
	Nav konstatējama	Zema	Apmierinoša	Augsta	Ļoti augsta
Īstenoto risku mazināšanas/ novēršanas aktivitāšu samērīguma/ atbilstības pakāpe					

9. tabula. Risku mazināšanas/ novēršanas aktivitāšu novērtējums

SECINĀJUMI

Īstenotā risku vadības sistēma ir bijusi samērīga un atbilstoša programmas rezultātu un mērķu sasniegšanai. Identificētie riski kopumā bijuši atbilstoši programmas mērķu sasniegšanas nodrošināšanai. Īstenotie risku mazināšanas pasākumi vairumā gadījumu ir bijuši samērīgi un atbilstoši efektīvai identificēto risku vadībai. Tikai atsevišķos gadījumos (attiecībā uz 3.1. un 3.2. riskiem) nav pietiekami precīzi novērtēta riska izpausme un iespējamās sekas, kas ietekmēja arī īstenoto risku mazināšanas pasākumu efektivitāti.

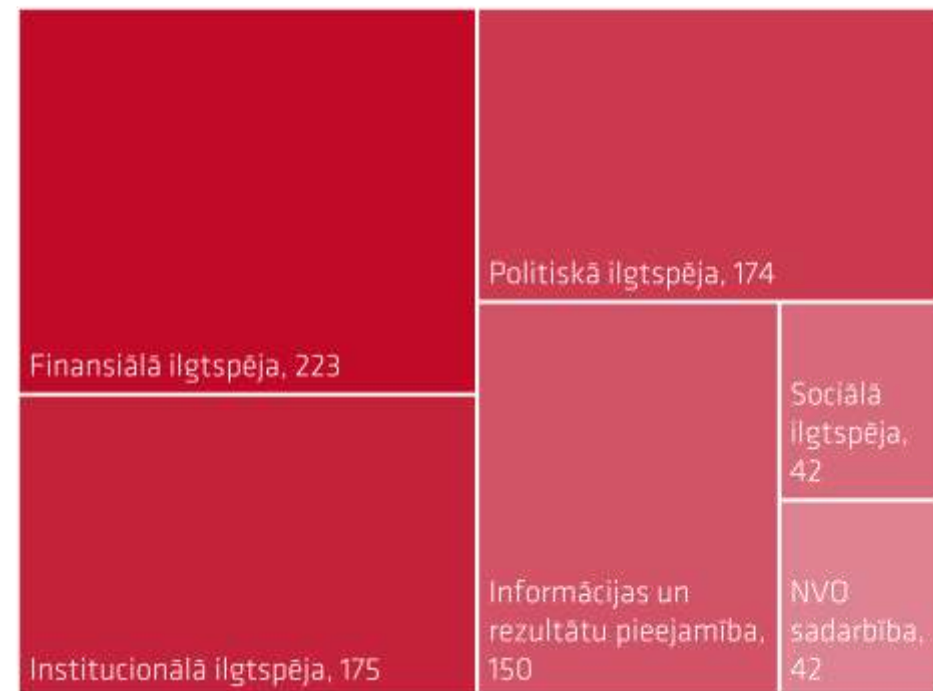
Cik ilgtspējīgi ir rezultāti?

Galvenās faktoru grupas, kas ietekmē projektu rezultātu ilgtspēju, ir projektu finansiālā ilgtspēja, organizāciju institucionālā ilgtspēja, politiskā ilgtspēja, projekta rezultātu un informācijas pieejamība, NVO sadarbība un sociālā ilgtspēja.

Visbiežāk projektu ilgtspēju finansējuma saņēmēji saista ar iespējām piesaistīt finansējumu rezultātu turpmākai pielietošanai un organizācijas darbības nodrošināšanai. Dominējošā stratēģija ir *projektu izstrāde* un piedalīšanās projektos, bet *stratēģiska finanšu un ziedojumu piesaiste* ir otra izplatītākā. *Sadarbība ar pašvaldībām* ir īpaši raksturīga projektiem, kas īstenoti Projektu programmas ietvaros. Daudzas organizācijas veic *saimniecisko darbību*, tostarp sniedz pakalpojumus pašvaldībām un valsts iestādēm, kas saskata NVO kā papildu resursu, kurš spēj nodrošināt alternatīvus pakalpojumus. Nereti šo pakalpojumu pamatā ir projektā radītā *intelektuālā un materiālā bāze* – iegādātais aprīkojums, iekārtotās telpas vai izveidotie centri. Rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai finansējuma saņēmēji izmanto arī *savus resursus*, bet dažos gadījumos finansējuma saņēmējiem ir izdevies piesaistīt *jaunus partnerus un donorus*, ar kuriem tiek turpināta sadarbība jau citos projektos, izmantojot izstrādātos rezultātus.

Organizāciju personāls un iesaistītie cilvēkresursi ir galvenais NVO *institucionālās ilgtspējas* faktors. Projektos gūto pieredzi, *iegūtās zināšanas un prasmes* finansējuma saņēmēji uzskata par savu organizāciju stabilitātes un attīstības garantu. Projektu programmas finansējuma saņēmēji par būtiskiem faktoriem uzskata *brīvprātīgo piesaisti* un *projekta partnerus* un to izveidoto sadarbības tīklu, kas turpinās, arī izstrādājot citus projektus. DAP finansējuma saņēmēji kā būtiskāko faktoru uzsver *rīcības stratēģiju* esamību. Atsevišķos gadījumos tiek norādīta arī organizācijas *pārvaldības kvalitāte* un procesu uzraudzība.

Rezultātu ilgtspēju visvairāk ietekmē NVO iespējas piesaistīt finansējumu rezultātu turpmākai pielietošanai un organizācijas darbības nodrošināšanai

16. attēls. Faktoru grupas, kas visvairāk ietekmē NVO fondu programmas projektu ilgtspēju, un to norādes biežums. Avots: projektu noslēguma pārskatu kvalitatīvā analīze, autoru veidots SAFEGE Baltija

Trešā nozīmīgākā faktoru grupa saistīta ar organizāciju **spēju ietekmēt politiskos procesus**. Kā galvenos faktorus finansējuma saņēmēji minējuši *sadarbību ar pašvaldībām* un to iestādēm, *sadarbību ar citām NVO* un *sadarbību ar ministrijām un valsts iestādēm*. Tikpat bieži pārskatos minēta *līdzdalība rīcībpolitikas un politikas plānošanas dokumentu izstrādē* un uzraudzībā. Retāk minēta projekta rezultātā iegūtā atpazīstamība un *profesionāla sadarbības partnera tēls*.

Informācijas un projektu rezultātu pieejamība ir būtiska projektu rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai. Gandrīz visi finansējuma saņēmēji uzsver *informācijas pieejamību* par projektu rezultātiem, *rezultātu pieejamību mērķa grupai* un *rezultātu tālāku pielietojumu* kā savu projektu ilgtspējas apliecinājumu.

Rezultātu **sociālo ilgtspēju** – *mērķa grupu iegūtās prasmes un izpratne*, veiksmīga šo iegūto *zināšanu un prasmju pielietošana* un savstarpējā *turpmākā sadarbība* – finansējuma saņēmēji uzskata kā salīdzinoši mazāk nozīmīgu.

Atsevišķi izdalāma faktoru grupa, kas saistīta ar **NVO sadarbību un interešu aizstāvību**. Kā galvenie ilgtspēju veicinošie faktori izdalāmi *NVO tīklu un koalīciju veidošana* un *NVO sektora interešu aizstāvība*, tostarp līdzdalība MK un NVO memoranda padomē.

SECINĀJUMI

Projektu rezultātu ilgtspēju visvairāk ietekmē finansējuma saņēmēju iespējas piesaistīt finansējumu rezultātu turpmākai pielietošanai un organizācijas darbības nodrošināšanai. Galvenās priekšrocības te novērojamas organizācijām, kurām jau pirms projektu īstenošanas ir izveidojusies sadarbība ar valsts vai pašvaldību iestādēm. Organizāciju darbības institucionālo ilgtspēju visvairāk nodrošina to cilvēkresursi un to iegūtās prasmes. Rezultātu lietošanas ilgtspēja atkarīga no organizāciju spējas ietekmēt politiskos procesus, sadarbojoties ar pašvaldībām, citām NVO, ministrijām un valsts iestādēm, kā arī iesaistoties rīcībpolitikas izstrādē un uzraudzībā. Informācijas un projektu rezultātu pieejamība mērķa grupai un to pielietojumam ir augsta ilgtspēja īstermiņā (1-3 gadi), ko apliecina sniegtā informācija ilgtspējas pārskatos. Lielākie ilgtspējas riski ir nevalstiskajām organizācijām pieejamā finansējuma neprognozējamība.

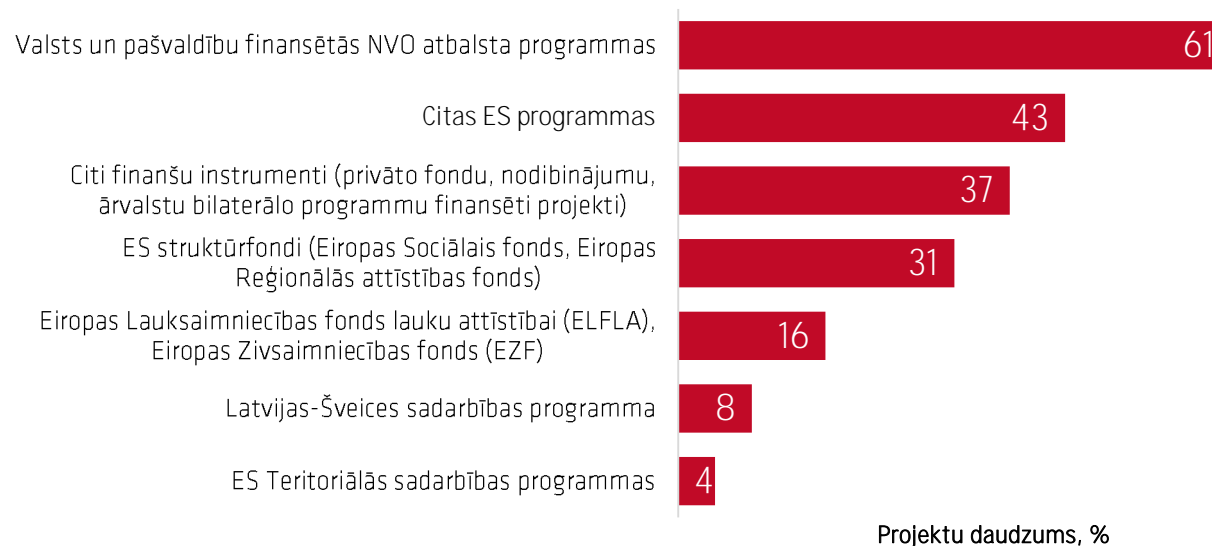

Savstarpējā sadarbība un papildinātība ar citām programmām

Programmas īstenošanas laikā NVO paralēli bija pieejams arī citu programmu un finanšu instrumentu finansējums. Piemēram, līdz 2014. gada decembrim turpinājās ESF 2007.-2013. gada programmas 1.5.2.2.2. apakšaktivitātes «Nevalstisko organizāciju administratīvās kapacitātes stiprināšana» ieviešana un līdz 2015. gada jūnijam – 1.5.2.2.1. apakšaktivitātes «Sociālo partneru administratīvās kapacitātes stiprināšana» ieviešana. Lielākā daļa (88%) izvērtējuma gaitā aptaujāto finansējuma saņēmēju atzīst, ka ir īstenojuši arī citu programmu līdzfinansētus projektus. Visbiežāk respondenti saņēmuši atbalstu no valsts un pašvaldību finansētām NVO atbalsta programmām, citām ES programmām, citiem finanšu instrumentiem un ES struktūrfondiem.

Bez minētajām ESF aktivitātēm programmu papildina ES teritoriālās sadarbības programmas, dažādu ES programmu («Progress», «Equal», ERASMUS+, «Daphne» u.c.) atbalsts NVO aktivitātēm, kā arī valsts budžeta finansētas programmas (piemēram, NVO līdzfinansējuma programma, Apmaiņas programma latviešu un mazākumtautību bērniem un jauniešiem, Ārpusskolas pasākumu programma, Pilsoniskās līdzdalības veicināšanas programma u.c.).

Programmas, kurās NVO īstenoja citus projektus

17. attēls. Programmas, kurās NVO fonda finansējuma saņēmēji īstenojuši projektus no 2012. līdz 2016. gadam Datu avots: finansējuma saņēmēju aptauja 2017 (n=49), SAFEGE Baltija

Programma papildina arī citas programmas, kas īstētas EEZ un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014. gadam ietvaros (piemēram, Vides un reģionālās attīstības ministrijas īstētajā programmā) un kas saistītas ar pilsoniskas sabiedrības un demokrātijas veicināšanu vietējā līmenī. Programma un Kultūras ministrijas īstētajā programmā ir savstarpēji papildinošas sabiedrības dialoga un iesaistes veicināšanā kultūras jomas pārstāvjiem un NVO.

Visbiežāk citas programmas izmantojuši finansējuma saņēmēji, kas īstenoja projektus DAP vai PP1, jo projektu rakstīšana ir būtisks organizācijas darbības finanšu ilgtspējas faktors. NVO darbības atbalstam finansējums ir pieejams neregulāri un ar pārtraukumiem, kas var ilgt vairāk nekā gadu, tādēļ NVO izmanto visas iespējas, piedaloties visos konkursos, kuru atbalsta jomas saskan ar organizācijas darbības virzienu.

SECINĀJUMI

Programmas īstenošanas laikā finansējuma saņēmēji aktīvi izmantoja atbalstu arī no citām programmām un finanšu instrumentiem, lai nodrošinātu organizācijas darbības ilgtspēju. Programmas pārklāšanās ar citām programmām netika konstatēta, ko daļēji veicināja atšķirīgās atbalsta jomas un fokuss. Programmu sinerģiju veicina programmu savstarpēji papildinošā ietekme uz NVO darbības nepārtrauktību.

III. KAS IR MAINĪJIES?

Izmaiņas pilsoniskās sabiedrības sektorā

Programmas autori izvirzīja vairākus pilsoniskās sabiedrības sektora izaicinājumus. Balstoties uz šiem izaicinājumiem, tika veidota programmas stratēģija: veicināt NVO aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā, ierobežot dažādus diskriminācijas veidus, sniegt pakalpojumus sociālajam riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām, veicināt vienotas sabiedrības izveidi un stiprināt NVO nozares kapacitāti.

18. attēls. Izmaiņas pilsoniskās sabiedrības sektorā.
Avots: autoru veidots, SAFEGE Baltija

Pilsoniskās sabiedrības sektora izaicinājumi programmu uzsākot

Nepietiekama NVO kapacitāte piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā

Nepietiekama iedzīvotāju iesaistīšanās NVO un pilsoniskās aktivitātēs

Nepietiekams sabiedrības uzticēšanās līmenis NVO

Nepietiekama NVO savstarpējā sadarbība

Ierobežots atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbībai

Nepietiekama pilsoniskā līdzdalība

Sabiedrības neticība savām spējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu

Programmas ieguldījums

Kas ir mainījies?

NVO vairāk iesaistās lēmumu pieņemšanā vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī

Pieaudzis iedzīvotāju skaits, kas iesaistījušies finansējumu saņēmušās NVO

Pieaudzis sabiedrības uzticēšanās līmenis NVO

Iesaistīšanās dažāda līmeņa NVO koalīciju platformās

Nodrošināta NVO darbība, izstrādāti pētījumi un instrumenti, kas stiprina sektora attīstību

Arvien mazāk cilvēku iesaistās pilsoniskās sabiedrības organizētās struktūrās

Krītas sabiedrības viedoklis par spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu

Pieaug

Samazinās

Latvijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits tradicionāli ik gadu pieaug. 2017. gada janvārī Latvijā ir reģistrētas 21 787 biedrības un nodibinājumi. Kopš 2012. gada NVO skaits ir pieaudzis par trešo daļu. Straujais nevalstisko organizāciju pieaugums neatspoguļojas atbilstošā **nevalstiskajās organizācijās iesaistījušos iedzīvotāju** skaita pieaugumā. 2015. gadā 4,7% Latvijas iedzīvotāju darbojās kādā NVO, un šis īpatsvars, salīdzinot ar 2011. gadu (7,7%), ir samazinājies. Iedzīvotāji salīdzinoši aktīvāk darbojas dažādās interešu grupās. Iedzīvotāju īpatsvars, kas pēdējo trīs gadu laikā ir iesaistījušies kādās NVO aktivitātēs, sarūk, bet to skaits, kuri neiesaistās nevienā pilsoniskās sabiedrības organizētā struktūrā, pieaug.

Sabiedrības uzticēšanās līmenis nevalstiskajām organizācijām ir pieaudzis. Ja 2011. gadā NVO uzticējās piektā daļa iedzīvotāju (20,1%), tad 2015. gadā – jau 34,7%. Programma ir tieši veicinājusi NVO biedru skaita pieaugumu un iedzīvotāju iesaisti NVO darbībā. Tas apliecina noteiktas sabiedrības daļas lielāku uzticēšanos nevalstiskajām organizācijām un ticību savai spējai ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus.

Sabiedrības viedoklim par spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu piemīt tendence kristies. Ja 2011. gadā 15,3% aptaujāto iedzīvotāju ticēja personīgai spējai ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu Latvijā, tad 2015. gadā tādu ir vairs tikai 13,8%. Programma tiešā veidā nav ietekmējusi sabiedrības viedokli par spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu, ko ietekmē daudzi citi ārēji faktori.

Ir saskatāma saistība starp programmas atbalstu un izmaiņām **nevalstisko organizāciju viedoklī par spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus**. To apliecina DAP ietvaros atbalstīto nevalstisko organizāciju aktivitāte, sniedzot atzinumus par normatīvo aktu projektiem, kā arī aktivitāte, darbojoties ministriju pastāvīgajās konsultatīvajās padomēs un darba grupās. NVO pārstāvji norāda, ka uzticēšanās no iedzīvotāju puses ir pieaugusi, jo iedzīvotāji aktīvāk vērsas ar saviem jautājumiem pie NVO.

Ar programmas atbalstu NVO ir palielinājušas savu aktivitāti un **iesaistīšanos politikā un lēmumu pieņemšanā** vietējā, reģionālā un nacionālā līmenī. To apliecina 75 dažādas konsultācijas vietējā līmenī (diskusijas, plānošanas dokumentu apspriešana, konsultācijas ar citām NVO) un 205 dažādas konsultācijas reģionālā un nacionālā līmenī (dalība dažādu politikas dokumentu, likumprojektu izstrādes darba grupās, konsultatīvajās padomēs un komisiju sēdēs, dalība NVO rīkotajās diskusijās ar publisko sektoru, atzinumu sniegšana par rīcībpolitikas dokumentiem, dalība MK un NVO memoranda padomes sēdēs).

35 organizācijas iesaistījušās dažāda līmeņa **NVO koalīciju platformās**. 20 organizācijas pievienojušās kopumā 24 jau esošām platformām, savukārt 15 organizācijas izveidojušas kopumā 17 jaunas NVO sadarbības platformas. Sadarbības platformas lielākoties vieno NVO, kas strādā ar vienu mērķa grupu vai darbojas kādā noteiktā reģionā. Kā papildu efekts jāatzīmē organizāciju un to pārstāvju profesionalitātes un kapacitātes izaugsme, ko apliecina kvalitatīvas izmaiņas lēmumu pieņemšanas procesā.

Latvijas platforma attīstības sadarbībai INP veica divus NVO sektora pētījumus, izstrādāja cilvēkdrošības koncepciju, divus NVO uzraudzības instrumentus, kā arī priekšlikumus NVO finansēšanas sistēmas attīstībai Latvijā. Šiem iznākumiem ir nozīmīga **ietekme uz sektora attīstību**.

Programmas apsaimniekotājs organizē nevalstisko organizāciju **pieredzes apmaiņas un partnerību veidošanas pasākumus donorvalstīs**. Līdz 2016. gada 31. decembrim ir notikuši 3 pieredzes apmaiņas braucieni tādās jomās kā ilgtspējīga vide, integrācija, demokrātija un interešu aizstāvība. Šie braucieni ļauj organizācijām ne tikai iepazīt labo praksi, nodibināt kontaktus un veidot jaunas partnerības ar donorvalstu organizācijām, bet arī iepazīties ar Latvijas organizācijām, tādējādi veicinot NVO savstarpējo sadarbību.

SECINĀJUMI

Programmas ietekme uz pilsoniskās sabiedrības sektora izmaiņām kopumā vērtējama kā nozīmīga, sevišķi jomās, kur jau sākotnēji ir plānotas un programmas gaitā īstenotas darbības. Nozīmīga programmas ietekme vērojama iedzīvotāju aktivitātēs, iesaistoties NVO un pilsoniskās aktivitātēs, NVO kapacitātē piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, NVO savstarpējo sadarbību un pilsoniskās sabiedrības darbības nodrošināšanā.

	Vērtējums				
	Nav konstatējama	Zema	Apmierinoša	Nozīmīga	Ļoti nozīmīga
Programmas ietekme uz pilsoniskā sektora attīstību					
Nepietiekama iedzīvotāju iesaistīšanās NVO un pilsoniskās aktivitātēs					
Nepietiekama NVO kapacitāte piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā					
Nepietiekams sabiedrības uzticēšanās līmenis NVO					
Sabiedrības viedoklis par spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanu					
Nepietiekama NVO savstarpējā sadarbība					
Ierobežots atbalsts pilsoniskās sabiedrības darbībai					
Nozīmīga					

10. tabula. Programmas ietekme uz pilsoniskā sektora attīstību

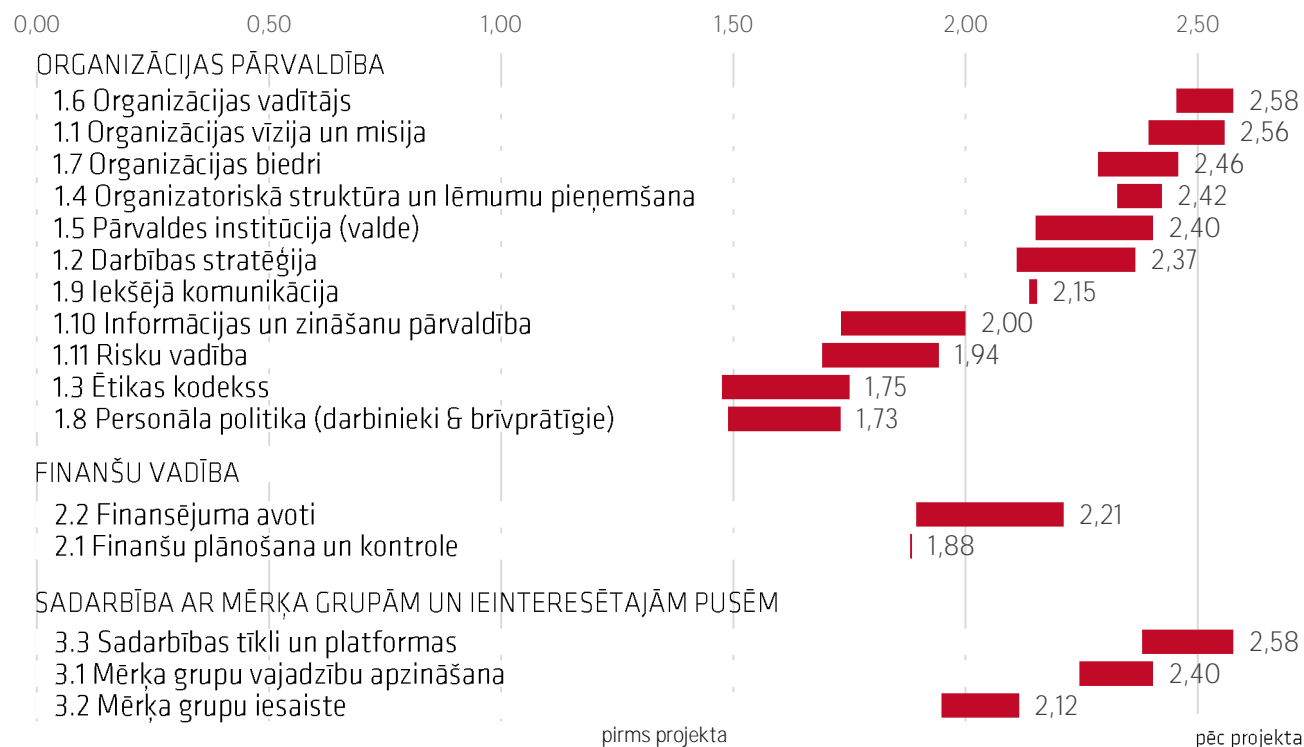
Vai NVO kļuva stiprākas?

Līdz 15% no projektu attiecināmajām izmaksām finansējuma saņēmēji varēja izlietot aktivitātēm, kas vērstas uz kapacitātes stiprināšanu un organizatorisko atbalstu. Visbiežāk organizācijas izlietojušas šo finansējumu, sedzot izmaksas, kas saistītas ar dažāda veida stratēģisku un plānošanas dokumentu (darbības stratēģiju, finanšu piesaistes stratēģiju), organizāciju pārvaldības, kvalitātes vadības un finanšu vadības dokumentu izstrādi, organizācijas procesu un dokumentācijas sakārtošanu, organizējot personāla apmācības un sedzot izmaksas, kas saistītas ar dalību nacionālajos un starptautiskajos NVO tīklos.

Kopš 2014. gada maija SIF regulāri veic finansējuma saņēmēju aptauju par organizāciju kapacitāti pirms un pēc projekta īstenošanas, kas ietver trīs kritēriju grupas: i) organizācijas pārvaldība; ii) finanšu vadība; iii) sadarbība ar mērķa grupām un citām ieinteresētajām pusēm.

Finansējuma saņēmēji uzskata, ka to kapacitāte kopumā ir paaugstinājusies. Visos rādītājos pašvērtējums pēc projekta ir augstāks nekā pirms projekta sākšanas. Visaugstāk tiek vērtēta sadarbības kapacitāte ar citām NVO, publisko pārvaldi un privāto sektoru, organizāciju vadītāju kapacitāte, vīzijas un misijas kvalitāte, organizācijas biedru kapacitāte, lēmumu pieņemšanas un pārvaldības kvalitāte. Vismazāk tiek vērtēta personāla politika, ētikas kodeksu esamība, finanšu plānošanas un kontroles kapacitāte, kā arī risku vadība.

DAP finansējuma saņēmēji vislielāko izaugsmi attiecina uz finansējuma avotu pieejamību, ētikas jautājumu, pārvaldes institūcijas, informācijas un zināšanu pārvaldības jomām. Vismazākā izaugsme vērojama finanšu plānošanas un kontroles jomā, kā arī iekšējā komunikācijā.

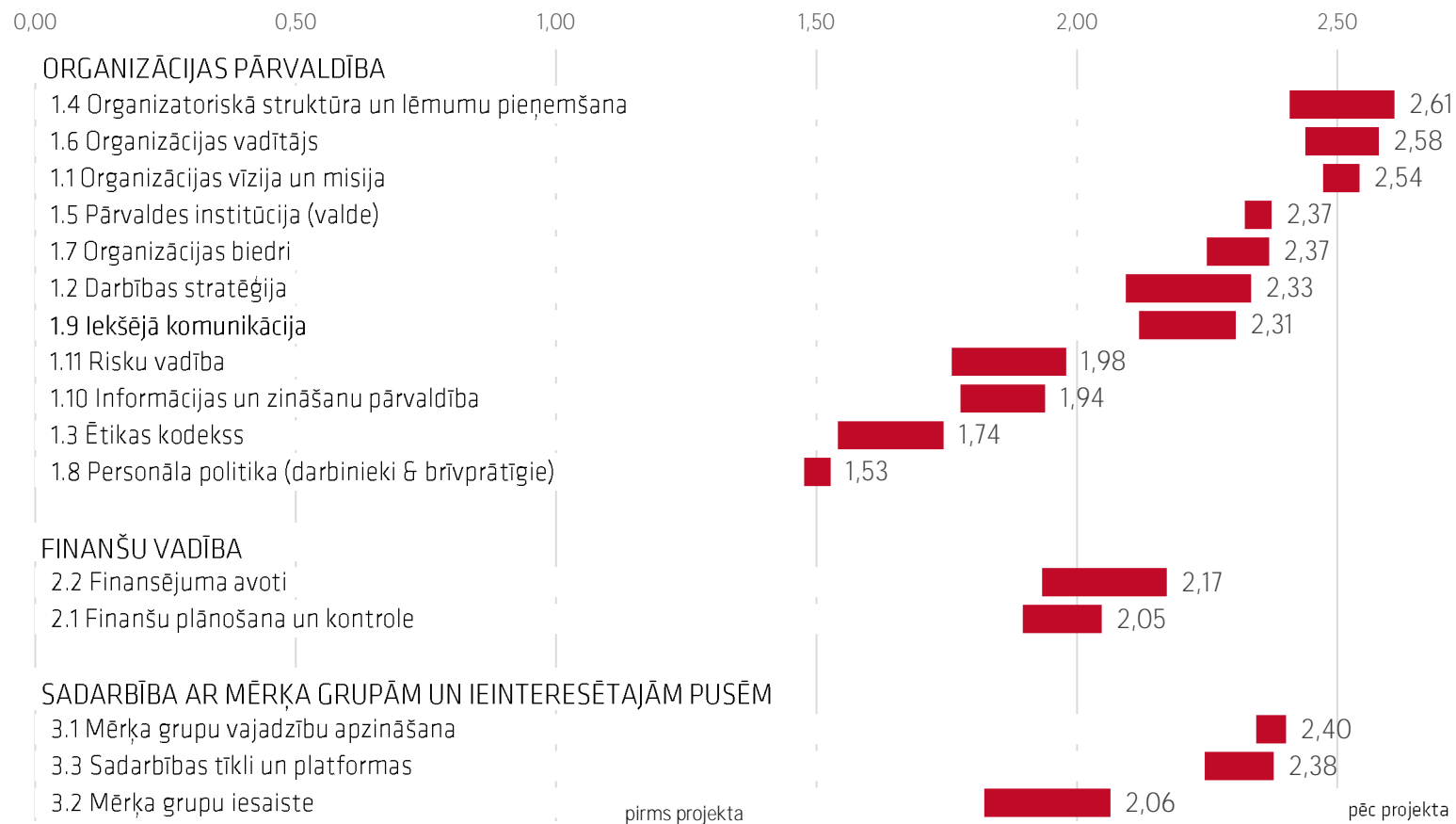

10. attēls. DAP finansējuma saņēmēju kapacitātes pašvērtējuma izmaiņas, salīdzinot ar situāciju pirms projekta īstenošanas (n=52).
Avots: autoru veidots, 2017, SAFEGE Baltija

Projektu programmas finansējuma saņēmēju pašvērtējums būtiski atšķiras atkarībā no projekta veida. Visaugstāk savu kapacitāti novērtējuši MAC projektu īstenotāji, norādot, ka visstraujāk augusi izpratne par ētikas jautājumiem, mērķa grupu iesaistes prasmes, lēmumu pieņemšanas kvalitāte un informācijas pārvaldība. MEC projektu īstenotāji norādījuši, ka ir uzlabojusies to darbības stratēģija, pieaugušas spējas iesaistīt mērķa grupas, kā arī uzlabojusies iekšējā komunikācija. Tomēr to pārvaldes kvalitāte un biedru kapacitāte kopumā ir pasliktinājusies. MIC projektu īstenotāju vērtējumā lielākās izmaiņas saistāmas ar uzlabojumiem risku vadībā, finansējuma avotu dažādošanā, sadarbībā ar citām NVO un partneriem, kā arī augusi biedru kapacitāte. Savukārt projektu īstenošanas laikā pasliktinājusies to personāla politika, iekšējā komunikācija un informācijas un zināšanu pārvaldības spējas.

Projektu programmas finansējuma saņēmēji kopumā vislielāko izaugsmi attiecina uz finansējuma avotu dažādošanu, darbības stratēģiju, mērķa grupas iesaisti un risku vadību. Vismazākā izaugsme vērojama personāla politikā un pārvaldes institūcijas darbā.

20. attēls. Projektu programmas finansējuma saņēmēju kapacitātes pašvērtējuma izmaiņas, salīdzinot ar situāciju pirms projekta īstenošanas (n=73).
Avots: autoru veidots, 2017, SAFEGE Baltija

Līdzīgi rezultāti konstatēti finansējuma saņēmēju aptaujā, kas uzskata, ka uzlabojušās pārvaldības, finanšu vadības un procesu kvalitāte, palielinājusies organizācijas atpazīstamība, piesaistīti jauni biedri un finanšu resursi. Ir arī atsevišķi negatīvi gadījumi, piemēram, projektu īstenošanas radītā slodze veicinājusi personāla izdegšanu, vai necaurspīdīgas un negodprātīgas finanšu vadības rezultātā praktiski apstājusies organizācijas darbība. Līdzīgu viedokli pauda arī fokusgrupas diskusijas dalībnieki, kopumā piekrītot programmas pozitīvajai ietekmei. Tomēr Projektu programma drīzāk rada papildus slogu uz organizāciju kapacitāti, jo īsos termiņos parasti tiek ielānotas pārāk daudzas darbības un sasniedzamie rezultāti.

SECINĀJUMI

Finansējuma saņēmēju kapacitāte ir kopumā paaugstinājusies, – vislabvēlīgākās izmaiņas skar finansējuma saņēmējus, kas īstenoja projektus Darbības atbalsta programmā un makroprojektus Projektu programmas ietvaros. Visaugstāk NVO vērtē sadarbības kapacitāti ar citām NVO, publisko pārvaldi un privāto sektoru, organizāciju vadītāju kapacitāti, stratēģisko dokumentu kvalitāti, organizācijas biedru kapacitāti, lēmumu pieņemšanas un pārvaldības kvalitāti. Vissmagāk NVO vērtē savu personāla politiku, ētikas jautājumu risināšanu, finanšu plānošanas un kontroles kapacitāti, kā arī risku vadību.

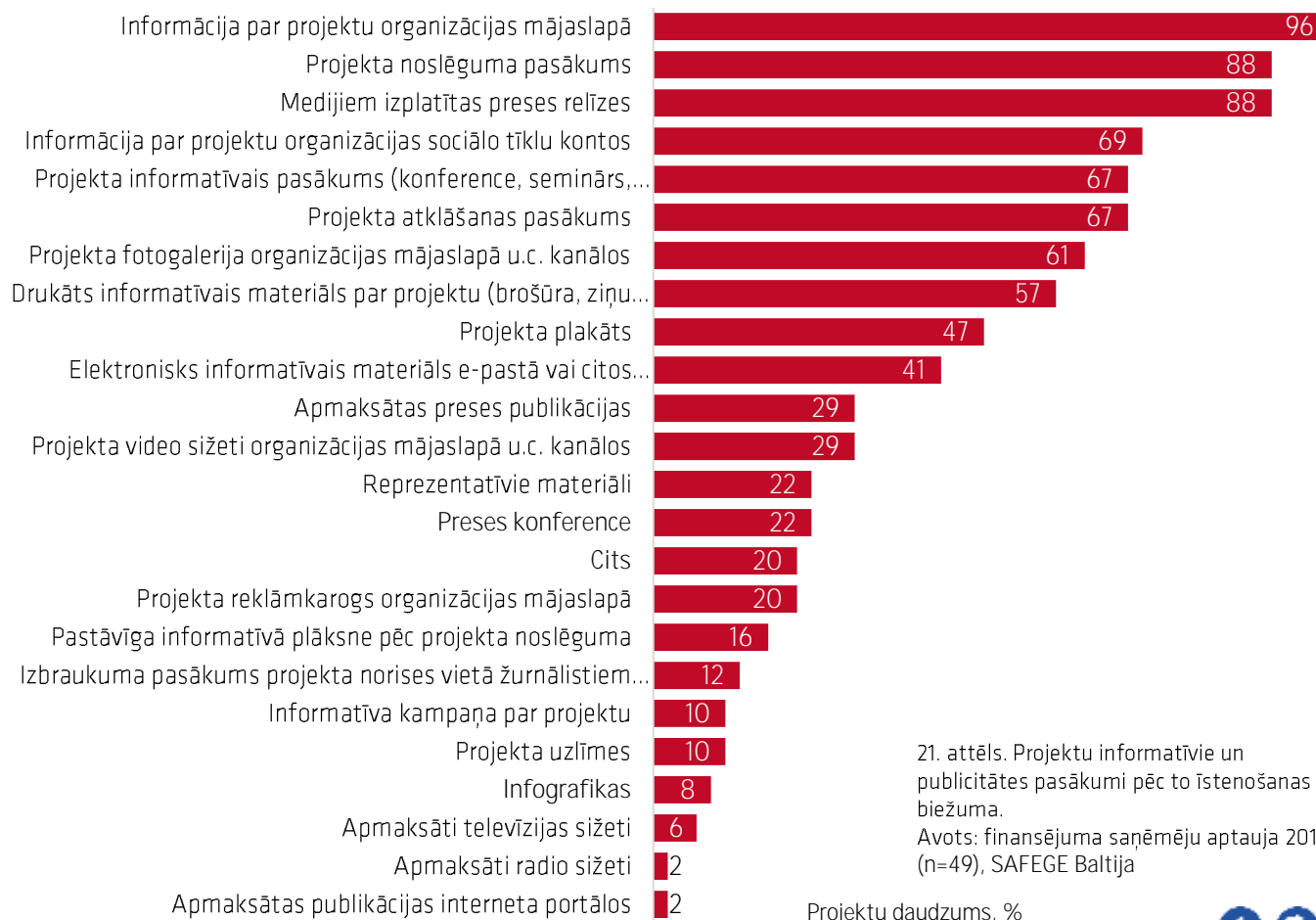
Vai programma tika pamanīta?

Projektu laikā īstenotie komunikācijas pasākumi

Kā biežāk izmantoto publicitātes metodi projektu īstenotāji atzīmē informācijas izvietojšanu organizācijas tīmekļa vietnē, projekta noslēguma pasākumu, kā arī plašsaziņas līdzekļiem izsūtītos paziņojumus.

Tas lielā mērā sakrīt arī ar projektu īstenotāju viedokli par metodēm, kas palīdzējušas visefektīvāk sasniegt mērķa grupas jeb vislielāko auditoriju. Kā efektīvākās metodes aptaujā tika minētas informācija par projektu organizācijas tīmekļa vietnē (28 atbildes no 49), informācijas ievietošana organizācijas sociālo tīklu kontos (19 atbildes) un projekta informatīvie pasākumi (konference, seminārs, darba grupa u.tml.), kā arī noslēguma pasākums (abiem 11 atbildes). Plašsaziņas līdzekļiem izplatītās preses relīzes kā trešais visbiežāk īstenotais komunikācijas pasākums starp efektīvākajām metodēm minēts retāk (9 atbildes).

Biežāk īstenotie informatīvie un publicitātes pasākumi

21. attēls. Projektu informatīvie un publicitātes pasākumi pēc to īstenošanas biežuma.
Avots: finansējuma saņēmēju aptauja 2017 (n=49), SAFEGE Baltija

Projektu daudzums, %

Pārsvarā finansējuma saņēmēji izvēlējušies tradicionālu pieeju publicitātes pasākumu veidošanā, tomēr vairākos gadījumos ir izdevies īstenot radošas idejas, kur projekta aktivitātes vienlaikus kalpo projekta publicitātes mērķiem.

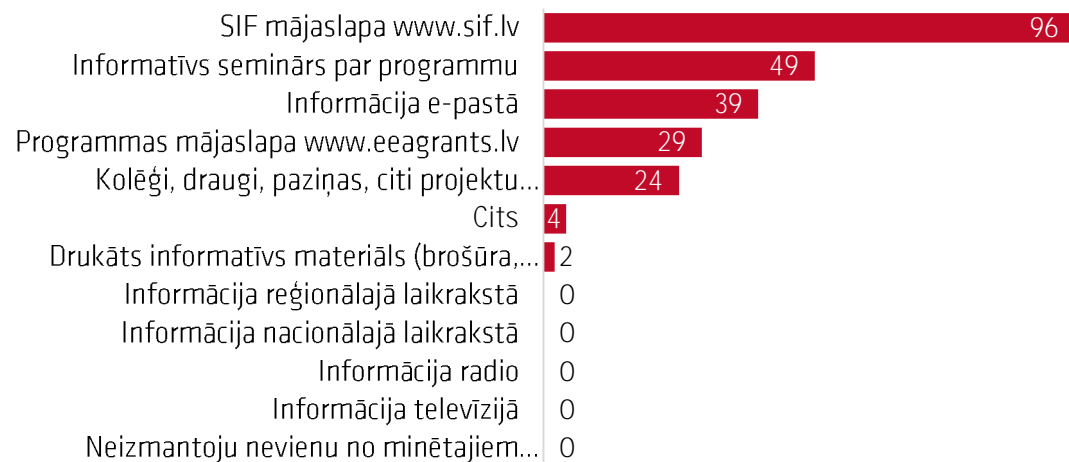
Projekts TU.ESI.LV (LV03-0140) meklē risinājumus, kā noturēt jauniešus un iedvesmot tos dzīvei Latvijā. Projekta laikā tika izveidots dzīvesstila blogs tuesi.lv, kas pēc projekta noslēguma ir izaudzis un attīstījies daudz plašāk, kļūstot par vienu no Latvijas 100 gadu svinību LV100 nozīmīgiem projektiem. Tas sniedz iedvesmojošus stāstus par Latvijas jauniešu sasniegumiem, dzīves uzskatiem un attieksmi pret dzīvi.

Projekts «Ideju īstenošanas platformas idejuarmija.lv darbības nodrošināšana» (LV03-0110) atbalsta portāla www.projektubanka.lv atjaunošanu un idejas popularizēšanu, lai nodrošinātu Latvijas iedzīvotājiem iespēju droši paust savas idejas un saņemt to īstenošanai gan morālu, gan finansiālu atbalstu. Projekta iniciatīvas «Projektu banka», kas izmanto pūļa finansējuma principus, ietvaros finansēti 23 projekti, kuri piesaistījuši 1893 finansētāju atbalstu (situācija 2017. gada 24. februārī).

NVO fonda programmas informatīvo un publicitātes pasākumu izvērtējums

Starp programmas nozīmīgākajām mērķa grupām ir potenciālie projektu pieteicēji un finansējuma saņēmēji. Visi aptaujātie projektu īstenotāji atzina, ka informācija par programmu bija pietiekama. Tas, kā arī lielais projektu pieteikumu skaits (871 pieteikums) liecina, ka SIF veiktie informatīvie pasākumi sasniedza abas minētās mērķa grupas. Visnozīmīgākais informācijas kanāls bijusi SIF mājaslapa www.sif.gov.lv.

Informāciju par EEZ FI NVO fonda programmu finansējuma saņēmēji visbiežāk saņēma no SIF mājas lapas

■ % (100% = 49 projekti)

22. attēls. Informācijas kanāli, no kuriem projektu pieteicēji un īstenotāji uzzināja par NVO fonda programmu un/vai sekoja līdzīgi programmas aktualitātēm. Avots: finansējuma saņēmēju aptauja 2017 (n=49), SAFEGE Baltija

SIF īstenojis vairākus vērienīgus informatīvus pasākumus, tostarp programmas atklāšanas pasākumu un NVO forumu ar 300 dalībniekiem katrā. NVO forumā (rīkots Latvijas prezidentūras ES Padomē ietvaros) piedalījās dalībnieki no 34 valstīm un tika izstrādāta ceļa karte pilsoņu iesaistīšanai lēmumu pieņemšanā, kas «paredz veidot sabiedrības un varas dialogu trīs līmeņos un ieskicē konkrētus soļus, metodikas un tehnoloģiskas platformas šī dialoga īstenošanai».

SECINĀJUMI

Programmas komunikācijas pasākumi vērtējami pozitīvi, jo tie gan precīzi sasnieguši mērķa grupas, gan arī veicinājuši programmas un projektu atpazīstamību un publicitāti.

Salīdzinoši maz izmantotas radošākas pieejas projektu komunikācijā (piemēram, pasākumi publiskās vietās, mērķa grupu konkursi, testi), pieejas, kas neprasa nozīmīgu finanšu ieguldījumu, bet ļauj plašāk izmantot projekta aktivitāšu publicitātes potenciālu, piemēram, gan pašu, gan citu organizāciju sagatavotas elektroniskās ziņas, piedalīšanās citu organizāciju pasākumos, *Facebook boost* iespējas.

Divpusējās attiecības

Bilaterālo (divpusējo) attiecību fondu ieviešanas mērķis ir sadarbības stiprināšana starp donoralsts un saņēmējvalsts institūcijām, paredzot finansējumu sadarbībai un zināšanu apmaiņai un/vai partnerattiecību izveidei un attīstībai. Finansējums bilaterālo attiecību stiprināšanai NVO programmas ietvaros bija pieejams:

- 1) sadarbības veidošanas projektiem jeb «*seed money*»;
- 2) kopīga projekta īstenošanai ar partneri no donoralstīm vai saņēmējvalstīm;
- 3) dalībai SIF organizētajās aktivitātēs,
- 4) dalībai SIF organizētajos pieredzes apmaiņas braucienos.

Divpusējo attiecību stiprināšanai, t.sk. programmas līmeņa aktivitātēm, ir izmantoti 127 820,61 eiro, kas sastāda 78 % no divpusējo attiecību stiprināšanai pieejamā finansējuma, un ir sasniegti un pārsniegti visi programmā noteiktie rezultāta rādītāji.

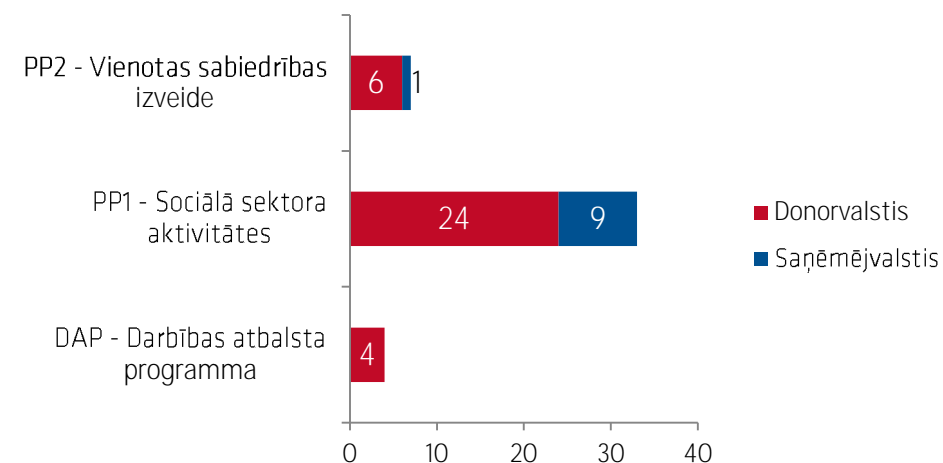
Rezultāta rādītāji	Mērķis	Izpilde
Sadarbības līgumu skaits, ko noslēgusi pilsoniskā sabiedrība	18	44
Sadarbības apmierinātības līmenis (sagaidāms kā stimulējošs / bagātinošs / veicinošs)	80%	88%

11. tabula. Rezultātu rādītāji.

Avots: programmas apsaimniekotāja informācijas sistēma un gada pārskati, SAFEGE Baltija

Rezultātu rādītāju sasniegšanu sekmēja sadarbības veidošanas jeb «*seed money*» projekti, kuri vērtējami kā labā prakse. No 33 apstiprinātajiem sadarbības veidošanas projektiem četri projekti parakstīja partnerības līgumus, 21 projekts izstrādāja un iesniedza iesnieguma veidlapas II daļu un četri projekti izveidoja partnerību un parakstīja partnerības apliecinājumu.

Kopumā gan ar donoralstu, gan saņēmējvalstu pārstāvjiem tika īstenoti 44 partnerības projekti. No 34 projektiem ar donoralstu organizācijām tika izveidotas 33 partnerības, jo vienā projektā partneris atteicās piedalīties. Savukārt 10 projektos ar saņēmējvalstu pārstāvjiem tika izveidotas 12 partnerības ar saņēmējvalstu organizācijām.

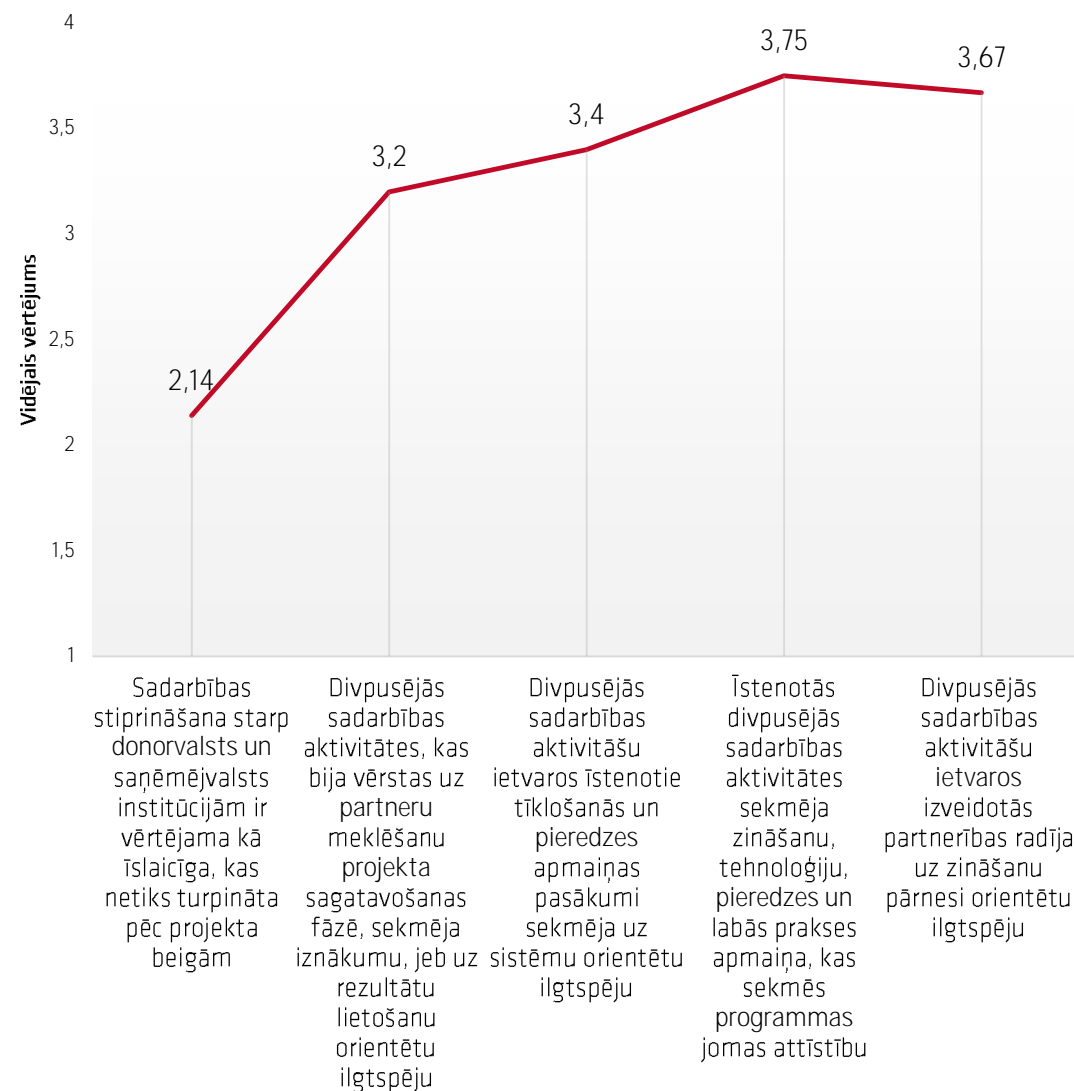
23. attēls. Sadarbības projektu skaits atbilstoši atbalsta jomām. Avots: gada pārskati, autoru veidots, SAFEGE Baltija

Dalībnieku augstais novērtējums (vidējais novērtējums 4,35 skalā, kur 5 ir teicami un 1 – slikti) par SIF organizētajiem pieredzes apmaiņas un partnerību veidošanas pasākumiem donorvalstīs liecina, ka šādi programmas līmeņa pasākumi bija nepieciešami un tie veicināja sadarbību, kopīgu mērķu un rezultātu sasniegšanu, zināšanu un labās prakses pārnesi starp Latviju un donorvalstīm.

Visbiežāk kopīgu projektu īstenošanas rezultātā ar donorvalstu institūcijām projektu partneri uzlaboja zināšanas un savstarpējo sapratni, kā arī veicināja sadarbību un labās prakses apmaiņu, savukārt divpusējo attiecību stiprināšanai ar saņēmējvalstu institūcijām pieejamais finansējums veicināja sadarbību starp Latviju un saņēmējvalstīm, zināšanu un labās prakses pārnesi un kopīgu rezultātu un mērķu sasniegšanu. Sadarbība un zināšanu un labās prakses pārnese notika abos virzienos gan Latvijā, gan saņēmējvalstī. Tomēr sadarbības attīstīšanu ar saņēmējvalstīm pozitīvi būtu ietekmējusi līdzīgu nosacījumu izvirzīšana sadarbības attīstīšanai kā donorvalstu, tā saņēmējvalstu organizācijām.

Divpusējā sadarbība gan ar donorvalstu, gan saņēmējvalstu organizācijām veicināja ekonomisko un sociālo ilgtspēju projektu līmenī. Divpusējās sadarbības partneri līdzdarbojās sadarbības vīzīšu organizēšanā, sniedza atbalstu kopīgu apmācību programmu un metodiku izstrādē. Finansējuma saņēmēji vairumā gadījumu norāda, ka sadarbība tiek turpināta arī pēc projekta īstenošanas beigām. Atbildot uz jautājumu, kā divpusējās sadarbības aktivitātes veicināja organizācijas ekonomisko un sociālo ilgtspēju, finansējuma saņēmēji visbiežāk norāda (vidējais vērtējums 3,75), ka zināšanu, tehnoloģiju, pieredzes un labās prakses apmaiņa sekmēs programmas jomas attīstību. Šim argumentam seko uz zināšanu pārnesi orientēta ilgtspēja (vidējais vērtējums 3,67) un uz sistēmu orientēta ilgtspēja (vidējais vērtējums 3,4) (skat. 24. attēlu).

24. attēls. Vai piekristat apgalvojumiem par to, kā divpusējās sadarbības aktivitātes veicināja jūsu organizācijas ekonomisko un sociālo ilgtspēju? Datu avots: finansējuma saņēmēju aptauja, n=25, 2017, SAFEGE Baltija

Vairāk nekā puse respondentu (58%) norāda, ka sadarbība starp donorvalsts un saņēmējvalsts institūcijām tiks turpināta arī pēc projekta īstenošanas beigām.

Divpusējās sadarbības ekonomisko un sociālo ilgtspēju projektu līmenī apliecina arī finansējuma saņēmēju viedokļi fokusa grupas diskusijā un projektu piemēri (piemēram, projekti «Ģimeniska aprūpe – drošais pamats bērna attīstībai» (LV03-0166) un «Ilgtspējīgas vides nodrošināšana psihosociālās rehabilitācijas onkoloģiskajiem pacientiem ieviešanai Latvijā» (LV03-0143)).

«Bilaterālo sadarbību un tās ilgtspēju vērtējam pozitīvi, jo jebkuras partnerības, kas ir veidojušās ilgstoši, rada paliekošu rezultātu.»

SECINĀJUMI

Programmas un projektu līmenī īstentās aktivitātes bilaterālo attiecību stiprināšanai un to ietekme uz programmas un EEZ finanšu instrumenta mērķu sasniegšanu ir vērtējama kā ļoti augsta. To noteica bilaterālo attiecību stiprināšanai programmas ietvaros paredzētā finansējuma mērķtiecīga izmantošana, kas veicināja sadarbību un kopīgu mērķu un rezultātu sasniegšanu, zināšanu un labās prakses pārnesi starp Latviju, donorvalstīm un saņēmējvalstīm. Apkopotā informācija liecina, ka divpusējā sadarbība veicināja ekonomisko un sociālo ilgtspēju projektu līmenī. Finansējuma saņēmēji vairumā gadījumu norāda, ka sadarbība tiek turpināta arī pēc projekta īstenošanas beigām.

	Vērtējums				
	Nav konstatējama	Zema	Apmierinoša	Augsta	Ļoti augsta
Programmas un projektu līmenī īstentās aktivitātes bilaterālo attiecību stiprināšanai un to ietekme uz programmas un EEZ finanšu instrumenta mērķu sasniegšanu					
Kādā mērā ir sasniegti programmā noteiktie bilaterālie rezultātu rādītāji?					
Vai un kādā mērā programmas un projektu līmenī īstentās aktivitātes ir veicinājušas sadarbību, kopīgu mērķu un rezultātu sasniegšanu, zināšanu un labās prakses pārnesi starp Latviju un donorvalstīm (Norvēģiju, Islandi un Lihtenšteinu)?					
Vai un kādā mērā programmas un projektu līmenī īstentās aktivitātes ir veicinājušas sadarbību, kopīgu rezultātu un mērķu sasniegšanu, zināšanu un labās prakses pārnesi starp Latviju, EEZ saņēmējvalstīm, Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku?					
Divpusējās sadarbības ekonomiskā un sociālā ilgtspēja projektu līmenī					
Ļoti augsta					

12. tabula. Programmas un projektu līmenī īstentās aktivitātes bilaterālo attiecību stiprināšanai un to ietekme uz programmas un EEZ finanšu instrumenta mērķu sasniegšanu

IV. Labās prakses piemēri

Projekta joma: Iepriekš noteiktais projekts

Projekta īstenotājs: Biedrība «Latvijas Pilsoniskā aliance»

IZVEIDO INOVATĪVUS RĪKUS PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBAI

«Latvijas Pilsoniskā aliance» (eLPA) pēta NVO situāciju Latvijā un iegūst pamatotus datus to interešu aizstāvībai un sabiedrības līdzdalības uzlabošanai.

NVO skaits Latvijā pieaug, tomēr iztrūkst analīze par NVO darbību, ar kādiem izaicinājumiem tās sastopas un kādās jomās nepieciešams atbalsts.

Projekta laikā [eLPA](#) veica divus pētījumus par NVO sektoru ([2013](#), [2015](#)), novērtējot NVO sektora izmaiņas vairāku gadu laikā. Pētījumi apstiprināja, ka viens no lielākajiem izaicinājumiem NVO darbā ir finansējuma trūkums. Daudzus gadus galvenie NVO sektora finanšu avoti bijuši ārvalstu fondi. eLPA aktīvi iestājās par valsts budžeta finansēta fonda izveidi, piedāvājot dažādus fonda finansēšanas modeļus. Pētījumu dati ir pamats dialogam tādu jautājumu risināšanā kā brīvprātīgā darba attīstība, sociālās uzņēmējdarbības koncepts, NVO klasifikācijas sistēma.

Projekta partneris «Latvijas platforma» attīstības sadarbībai analizēja cilvēkdrošības koncepta praktiskās izmantošanas iespējas, izstrādājot [Ziņojumu par cilvēkdrošības koncepcijas ieviešanu kopienų līmenī](#). Izstrādātais [Līdzdalības indekss](#) dod iespēju ne tikai katram iedzīvotājam novērtēt savu pilsoniskās aktivitātes līmeni, bet arī sniedz ieguldījumu sabiedrības līdzdalības pētniecībai.

Projektā tika izstrādāta arī NVO monitoringa sistēma – kritēriju kopums elektroniskā vidē, kurā, izmantojot noteiktu metodoloģiju, iespējams iegūt detalizētu priekšstatu par pilsoniskās sabiedrības organizāciju attīstības līmeni un vidi, kas tās ietekmē. Monitoringa izmantošana ļauj daudz precīzāk novērtēt jomas, kurās nepieciešams ieguldījums NVO attīstībai.

Attēls no eLPA arhīva

Projekts: «Ilgtspējīgas pilsoniskās sabiedrības attīstības atbalsta un monitoringa sistēmas pilnveidošana Latvijā»

Projekta Nr.: LV03-0003

Projekta partneris: Biedrība «Latvijas platforma attīstības sadarbībai»

Projekta joma: Darbības atbalsta programma

Projekta īstenotājs: Biedrība «Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS»

LĪDZDALĪBA POLITIKAS VEIDOŠANĀ IR RŪPĪGS IKDIENAS DARBS

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS veic apjomīgu ikdienas darbu, piedaloties politikas veidošanas procesā, analizējot pieņemto lēmumu ietekmi un panākot plašāku sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā.

Projekts 30 mēnešu laikā deva iespēju PROVIDUS ekspertiem veltīt laiku regulārai un mērķtiecīgai dalībai 255 dažādās darba grupās un ekspertu sanāksmēs Saeimā un ministrijās, kā arī sagatavot 23 atzinumus par normatīvajiem aktiem un to projektiem, tādējādi sekmējot atvērtāku un godīgāku politikas veidošanas procesu. Darbs iekļāva tādas nozīmīgas tēmas kā sociālā uzņēmējdarbība, pretkorupcija, enerģētikas tirgus atvēršana, būvniecības procesu uzraudzība, sabiedrības integrācija, Zolitūdes traģēdijas monitorings.

Lai informētu un iesaistītu politikas veidošanā sabiedrību, PROVIDUS rīkoja publiskas diskusijas un citus pasākumus, nodrošinot tiem tiešraides mājaslapā (pavisam 29 tiešraides projekta īstenošanas laikā). Rosinot plašākas sabiedrības interesi par sabiedriskās politikas norisēm, tika radīti vai uzturēti vairāki interaktīvi interneta rīki un noderīgas informācijas tīmekļa vietnes: [Pielaiko partiju](#), ideju ģenerēšanas, diskusiju vietne [Musuvalsts.lv](#), [Gudras galvas](#).

Projekta ietvaros radīta tīmekļa vietne [socialauznejdarbiba.lv](#), kas kļuvusi par uzticamāko informācijas avotu ikvienam, kas interesējas par šo tēmu un vēlas veidot savu sociālo uzņēmumu. Iesāktais darbs sekmējis Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācijas izveidi, PROVIDUS kļūstot par vienu no asociācijas dibinātājiem un aktīviem tiesiska ietvara veidotājiem šajā Latvijai salīdzinoši jaunajā jomā.

Attēls no Providus Facebook lapas

Projekts: «PROVIDUS - valsts partneris politikas plānošanas un veidošanas procesā»

Projekta Nr.: LV03-0070

Projekta joma: Darbības atbalsta programma

Projekta īstenotājs: Nodibinājums «Sabiedrības līdzdalības fonds»

LAI LATVIJAS PILSOŅU BALSIS TIKTU SADZIRDĒTAS

Sabiedrības līdzdalības fonds pilnveido platformas manabalss.lv darbību, sniedzot iespējas vākt parakstus ne tikai iniciatīvu iesniegšanai Saeimā, bet arī pašvaldībās un citās valsts institūcijās gan Latvijā, gan citur pasaulē.

Platforma ManaBalss.lv, kas sniedz iespēju savākt parakstus likumdošanas iniciatīvu iesniegšanai Saeimā, darbojas jau vairāk nekā piecus gadus. Platformu līdz šim izmantojuši vairāk nekā 1,4 miljoni Latvijas iedzīvotāju, un Saeimā ir tikušas atbalstītas 50% iniciatīvu, par kurām ir bijuši balsojumi, pārtopot likuma grozījumos, kas ir augstākais panākumu līmenis šāda veida iniciatīvu platformām visā pasaulē.

Darbības ilgtspējas nodrošināšanai sadarbībā ar bankām, «PayPal» un «Mobilly» ir radītas pieejamākas ziedošanas iespējas. Projekta laikā vien platformas lietotāji ziedojuši 11 531 reizi, kopā sažiedojot 30 627 eiro platformas darbības nodrošināšanai.

Līdzekļi devuši iespēju motivēt platformas brīvprātīgos palīgus, kas sniedz ikdienas atbalstu iniciatīvu iesniedzējiem. Ar brīvprātīgo atbalstu projekta laikā sniegtas 600 elektroniskas un 600 telefoniskas konsultācijas; platformā ir saņemtas 418 iniciatīvas, 390 iniciatīvas saņēmušas sākotnējo kvalitātes un juridisko ekspertīzi. Deviņas no iesniegtajām iniciatīvām ir saņēmušas nepieciešamos 10 000 parakstus un ir iesniegtas Saeimā, iesniegti arī divi kolektīvie iesniegumi pašvaldībās.

Atsaucoties uz ārzemju partneru interesi, ir izstrādāts pieejams, viegli tulkojams un adaptējams ManaBalss.lv pirmkods, kas pieejams organizācijām gan Latvijā, gan citur pasaulē līdzīgu elektronisku platformu veidošanai. Šī iespēja tiek izmantota, piemēram, ar LR Ārlietu ministrijas atbalstu īstenojot [projektu Ukrainā](#), kurā veiksmīgi notikusi pieredzes pārņemšana sabiedrības iniciatīvu platformas izveidē.

Projekts: «Manabalss.lv»

Projekta Nr.: LV03-0038

Projekta joma: Projektu programma, Vienotas sabiedrības veidošana

Projekta īstenotājs: Biedrība «Latvijas Cilvēktiesību centrs»

«PIELIKT PUNKTU» NAIDA RUNAI INTERNETĀ

Latvijas Cilvēktiesību centrs (LCC) ar izpratnes veicināšanu cīnās pret naida runas izplatību internetā – apkopojot informāciju par jomas starptautisko un vietējo normatīvo regulējumu, pētījumiem un labas prakses piemēriem, pētot naida runas izpausmes internetā Latvijā un citās valstīs, ka arī analizējot veidus, kā var reaģēt uz šādām izpausmēm.

Visticamāk, ikviens aktīvs interneta lietotājs ir sastapies ar naidīgu saturu internetā, kas vērsts ja ne pret pašu, tad pret kādu citu cilvēku vai cilvēku grupu. Daudzi lietotāji nezina, ka par šādu saturu var un vajag ziņot. Atsevišķos gadījumos par naida kurināšanu var draudēt arī kriminālatbildība. Piemēram, 2015. gadā ir ierosināti 10 kriminālprocesi par naida kurināšanu.

Pateicoties [projektam](#), ir izveidots [Latvijā vienīgais resurss par naida noziegumu un naida runas jautājumiem](#), kurā ir apkopoti attiecīgie tiesību akti, tiesu prakse, pētījumi, publikācijas, apmācību materiāli, definīcijas – viss, kas nepieciešams cilvēkiem un organizācijām, lai gūtu izpratni par šiem jautājumiem.

Jaunieši un NVO pārstāvji piedalījās [mācībās](#), lai apgūtu prasmes reaģēt uz naida kurināšanas gadījumiem, un tika iesaistīti [naida runas monitoringā](#) internetā, identificējot tās izpausmes, ziņojot par šādu saturu un pārbaudot, cik efektīvas ir dažādas ziņošanas metodes. Tika panākts, ka gandrīz 50% identificētā satura ir dzēsti no interneta vietnēm. Izveidojās sadarbība ar vairākiem interneta portāliem, palīdzot tiem uzlabot satura moderēšanas veidus.

Sadarbībā ar projekta partneriem tapis izpētes materiāls [«Antisemītisma izpausmes: vēsture un mūsdienas»](#), kurā autori mēģina atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem: kas ir antisemītisms, kādi ir tā raksturīgākie mīti un aizspriedumi un kā tie attīstījušies vēstures gaitā.

Attēls no LCC arhīva

Projekts: «NVO rīcībspējas stiprināšana naida kurināšanas ierobežošanai internetā»

Projekta Nr.: LV03-0081

Projekta partneris: Biedrība «Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padome»

Projekta joma: Projektu programma, Vienotas sabiedrības veidošana

Projekta īstenotājs: Biedrība «Izglītības iniciatīvu centrs»

ROMU MEDIATORI PALĪDZ IEKĻAUT IZGLĪTĪBĀ UN SABIEDRĪBĀ ROMU BĒRNUS UN JAUNIEŠUS

Norvēģijas partneru pieredze palīdz ieviest jaunas iniciatīvas, profesionāli sagatavot romu mediatorus, skolotājus, sociālos darbiniekus un izveidot Resursu centrus romu bērniem un jauniešiem.

Pētījumi rāda, ka romu bērni salīdzinoši agri pamet mācības, tāpēc izglītības līmenis romu vidū ir zemāks nekā Latvijā kopumā, kas rada problēmas darba tirgū, tāpēc arī bezdarba līmenis romu vidū ir vidēji augstāks. Bieži vien šķēršļus rada darba devēju aizspriedumi un sabiedrībā valdošie stereotipi. Turklāt skolotāji un pašvaldību sociālie darbinieki bieži vien nav sagatavoti darbam ar romu tautības pārstāvjiem, nesaprot viņu vajadzības un intereses.

Projekta laikā biedrība «Izglītības iniciatīvu centrs» sadarbībā ar Norvēģijas partneriem apmācīja romu mediatorus, skolotājus, pašvaldību sociālos darbiniekus, kopumā vairāk nekā 80 nozares speciālistu, iepazīstinot ar norvēģu metodiku «Grunnlaget» darbam ar romu bērniem un jauniešiem, kā arī dažādības vadību un nediskrimināciju izglītībā.

Projekta rezultātā pirmo reizi Latvijā darbu sāka 5 romu mediatori, kuri darbojās visos reģionos. Tika izveidoti un darbojās arī četri Resursu centri romu bērniem un jauniešiem. Centros viņi varēja piedalīties daudzpusīgās nodarbības, tostarp gūstot iedvesmu no citiem romiem, kuri ieguvuši izglītību un izveidojuši veiksmīgu karjeru. Jaunieši, klausoties pieredzes stāstos par ceļu uz izglītību, piedaloties nodarbībās, guva motivāciju un pārliecību, ka arī viņiem sasniegumi dzīvē ir iespējami.

Attēls no biedrības «Izglītības iniciatīvu centrs» arhīva

Projekts: «Integrācijas inkubators romu bērnu un jauniešu atbalstam»

Projekta Nr.: LV03-0121

Projekta partneri: Sabiedriskā organizācija «Resursu centrs Pedverket» (Norvēģija), Sabiedrības integrācijas biedrība «Alternatīvas»

Projekta joma: Darbības atbalsta programma,

Projekta īstenotājs: nodibinājums «Centrs Dardedze»

SADARBĪBAS TĪKLS, LAI AIZSTĀVĒTU BĒRNU TIESĪBAS

Centrs «Dardedze», rūpējoties par Latvijas bērnu interesēm, mērķtiecīgi pilnveido sadarbību ar citām organizācijām Latvijā un pasaulē, organizē atbalsta grupas no vardarbības cietušiem bērniem un jauniešiem, kā arī apmāca nozares speciālistus.

Latvijā ir daudz organizāciju, kas rūpējas par bērnu labklājību, drošību un veselību, tomēr atsevišķām organizācijām bieži vien pietrūkst spēka, zināšanu vai spēju pārliecināt valsts un pašvaldību pārstāvjus par kāda jautājuma aktualitāti, nepietiek resursu, lai īstenotu vērienīgus projektus.

Lai apvienotu spēkus, projekta ietvaros 2014. gadā tika izveidota sadarbības organizācija [Latvijas bērnu labklājības tīkls](#) un Nacionālā padome, kas kļuvusi par uzticamu valsts sadarbības partneri bērnu tiesību aizstāvībai. 2016. gadā Igaunijas Parlamentā tika parakstīts [Saprašanās memorands](#) par kopējas Baltijas sadarbības platformas izveidi nevalstiskajām organizācijām, kuras darbojas bērnu labklājības jomā.

Tomēr sadarbības tīkla izveidošana nebūt nav vienīgais [projekta sasniegums](#). Projekta laikā «Dardedzes» organizētajās nodarbībās, atbalsta grupās piedalījušies **4610 bērni un jaunieši**, bet **1297 dažādu jomu speciālisti** (pedagogi, sociālie darbinieki, veselības aprūpes darbinieki, pašvaldību un NVO pārstāvji) ieguvuši zināšanas par antimobinga pasākumiem izglītības iestādēs, par pusaudžu audzināšanas īpatnībām, dalījušies pieredzē par bērnu tiesību ievērošanu kriminālprocesā u.c.

Attēls no centra «Dardedze» arhīva

Projekts: «Dardedze PAR sabiedrību pret vardarbību»

Projekta Nr.: LV03-0067

Projekta partneri: nodibinājums «Latvijas Bērnu fonds»

Projekta joma: Projektu programma, Sociālā sektora aktivitātes

Projekta īstenotājs: Biedrība «NEXT»

IEDVESMO JAUNIEŠUS DZĪVOT LATVIJĀ

Biedrība «NEXT» ir pārliecināta, ka jaunieši ir Latvijas nākotnes pamats, tikai reizēm viņiem ir nepieciešams parādīt dažādas iespējas, kā padarīt dzīvi interesantāku, kā līdzdarboties sava novada izaugsmē, un ir nepieciešams sniegt iedvesmu ar citu jauniešu dzīvesstāstu piemēriem.

Latvijā pēdējo divu dekāžu laikā gandrīz divas reizes ir samazinājies jauniešu skaits. Kā noturēt jauniešus un iedvesmot tos dzīvei Latvijā? Šādus jautājumus risina [biedrība «Next»](#) ar sadarbības partneriem visā Latvijā.

Projekta partneri uzskata, ka Latvijas jauniešiem, jo īpaši jauniešiem, kas pakļauti dažādiem sociālās atstumtības un nabadzības riskiem, ir nepieciešams parādīt iespējas, kādas šobrīd ir pieejamas Latvijā. Tam lieti noderēja projekta laikā organizētie uzņēmējdarbības ideju forumi, tikšanās ar uzņēmējiem, diskusijas ar pašvaldību pārstāvjiem «Kafija ar politiķiem» un «Saldējums ar lielajiem» pasākumos, semināri par iespējām līdzdarboties un apmācības par komunikācijas jautājumiem. To, ka projekts bija aktuāls, pierāda ne tikai projekta pasākumu dalībnieku skaits – 194 bērni un 921 jaunieši no visiem Latvijas reģioniem – bet arī pasākumu dalībnieku atsauksmes un projekta rezultātu turpmākā dzīve pēc projekta noslēguma.

Tā, piemēram, projekta laikā izveidotais **dzīves stila blogs [tuesi.lv](#)** pēc projekta noslēguma ir izaudzis un attīstījies daudz plašāk, kļūstot par vienu no Latvijas 100 gadu svinību [LV100](#) nozīmīgiem projektiem, sniedzot iedvesmojošus stāstus par Latvijas jauniešu sasniegumiem, dzīves uzskatiem un attieksmi pret dzīvi.

Attēls no biedrības «NEXT» arhīva

Projekts: «TU.ESI.LV»

Projekta Nr.: LV03-0140

Projekta partneri: Biedrība «Projektu darbnīca kopienām», Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs «Zeimuļs», Biedrība «Dēms»

Projekta joma: Projektu programma, Sociālā sektora aktivitātes

Projekta īstenotājs: Nodibinājums «Centrs Valdardze»

ČETRKĀJAINIE ĀRSTI PIEŅEM VALMIERĀ, TALSOS UN VENTSPILĪ

«Centrs Valdardze» ar partneriem piedāvā inovatīvu pakalpojumu – dzīvnieku terapiju no vardarbības cietušiem bērniem, palīdzot viņiem atgūt dzīvesprieku.

Kad bērns ir saskāries ar vardarbību ģimenē vai skolā, bieži vien ir neiespējami atvērties pieaugušajiem, grūti izstāstīt savu sāpi vai turpināt priecāties par dzīvi.

Pasaules praksē šādās situācijās kā efektīga metode jau daudzus gadus ir atzīta dzīvnieku terapija. Arī Latvijā šī nozare attīstās, tāpēc ir noderīgi apmainīties pieredzē ar citu valstu speciālistiem, lai gūtu jaunas idejas un prasmes. Partneru organizāciju speciālistiem lieti noderēja pieredzes apmaiņas brauciens pie partneriem no Norvēģijas, turklāt mācoties pie vienas no reitertapijas izstrādātājām Sisselas Tūrsones Falkas (*Sissel Thorson Falch*).

Gūtās zināšanas tika izmantotas sociālās rehabilitācijas programmā vardarbībā cietušiem bērniem, to papildinot ar dzīvnieku terapijas nodarbībām, kas tika ieviestas «Centrā Valdardze» un projekta partneru organizācijās. Ar projekta atbalstu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēmuši 618 bērni, kas cietuši no vardarbības, no tiem 190 «Centrā Valdardze», 205 krīzes centrā ģimenēm ar bērniem «Paspārne» un 223 Talsu novada krīžu centrā.

Projekta īstenotāji atzīst, ka sociālās rehabilitācijas programmas rezultāti liecina par tās efektivitāti. Bērni, piedaloties dzīvnieku terapijas nodarbībās, kļūst atvērtāki, kas dod iespēju atpazīt vardarbības sekas specifiskāk, tā gūstot iespēju efektīvāk strādāt pie vardarbības traumatisko seku mazināšanas.

Attēls no SIF arhīva

Projekts: «Dzīvnieku terapijas iekļaušana vardarbībā cietušo bērnu sociālā rehabilitācijā»

Projekta Nr.: LV03-0134

Projekta partneri: Nodibinājums «Talsu novada krīžu centrs», Nodibinājums «Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem «Paspārne»», EKT Jāšanas skola un mājdzīvnieku parks As (Norvēģija)

Projekta joma: Projektu programma, Sociālā sektora aktivitātes

Projekta īstenotājs: Biedrība «Baltijas HIV asociācija»

IESPĒJA PĀRBAUDĪTIES, LAI PASARGĀTU SEVI UN TUVOS CILVĒKUS

Biedrība «*Baltijas HIV asociācija*» izveido testpunktu, kurā anonīmi, bez maksas un ātri iespējams veikt HIV eksprestestu, tā mazinot HIV izplatību Latvijā.

Latvijā kopumā ir gandrīz 7000 ar HIV inficēto cilvēku, un ik gadu tiek konstatēti ap 300 jaunu saslimšanas gadījumu. Vairāk nekā puse (65%) no jaunajiem zināmajiem HIV inficēšanās gadījumiem notikuši seksuālo kontaktu ceļā, no tiem aptuveni 10% – viendzimuma dzimumattiecību rezultātā.

Lai nodrošinātu iespējas testēties anonīmi un ātri, projekta laikā projekta partneru biedrības «Mozaīka» telpās tika izveidots testpunkts, kura darbība turpinās un paplašinās pēc projekta beigām, strādājot izbraukumos arī Līvānos un Tukumā. Lai arī galvenā projekta mērķauditorija ir vīrieši, kuriem ir dzimumattiecības ar citiem vīriešiem (VDV), testpunktā tiek gaidīts ikviens. Kopš testpunkta atklāšanas 2014. gadā līdz 2016. gada beigām tā pakalpojumus izmantojuši jau 1344 cilvēki, aizvien biežāk arī heteroseksuāļi. 2,03% HIV testu ir bijuši pozitīvi.

Apzinoties sabiedrībā valdošo negatīvo attieksmi pret viendzimuma dzimumattiecībām, tika pievērsta uzmanība kvalitatīvu veselības pakalpojumu pieejamībai. Tāpēc projekta laikā tika izveidots VDV draudzīgo ārstu tīklojums, kurā ietilpst 18 ārsti. Projekta 18 mēnešu laikā vien VDV draudzīgo ārstu tīklojuma pakalpojumus konsultācijām un izmeklējumiem izmantojuši 72 cilvēki.

Projekta mērķu sasniegšanai nozīmīgs bija arī Norvēģijas partnera konsultatīvais atbalsts, izstrādājot materiālus un daloties pieredzē par testpunkta izveidi un darbību.

Attēls no biedrības «Baltijas HIV asociācija» arhīva

Projekts: «Sociālās iekļaušanas veicināšana, uzlabojot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti vīriešiem, kuriem ir dzimumattiecības ar vīriešiem (VDV)»

Projekta Nr.: LV03-0142

Projekta partneri: Biedrība «Lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un viņu draugu apvienība «Mozaīka»», Sabiedriskā organizācija «Norvēģijas Geju un lesbiešu veselība», Veselības ministrija.

Projekta joma: Darbības atbalsta programma

Projekta īstenotājs: Nodibinājums «Nova vita»

PALĪDZĒT ATKARĪGAJIEM ATGRIEZTIES DZĪVĒ NEVIS ATGRŪST

Nodibinājums «Nova vita» rada vidi, kas palīdz atkarīgajiem atgriezties darba vidē.

2015. gadā vien Latvijā reģistrēti 1470 jauni alkohola un 345 narkotiku atkarības pacienti. Arī cilvēkiem, kas spējuši rast spēku un izgājuši rehabilitācijas programmas, nākas saskarties ar aizspriedumiem darba tirgū, tiešu un netiešu diskrimināciju.

Pateicoties īstenotajam projektam, ir izveidots konsultatīvais kabinets rehabilitācijas centrā atkarīgajiem «[Betlēmes Žēlsirdības māja](#)», sniedzot atbalstu gan atkarīgajiem, gan viņu tuviniekiem. Projekta laikā sniegtas **213 konsultācijas telefoniski un 170 klātienē**. Darbs atmaksājas, un līdzšinējie novērojumi rāda, ka vidēji 10% atbalstīto cilvēku izdodas iekļauties darba tirgū. Organizācija izveidojusi reģionālos centru Olaines Pēterniekos.

Projekta laikā darbojās kontakttālrunis diskriminācijas gadījumu apzināšanai un, balstoties uz iegūtajiem piemēriem, sagatavoti grozījumi Darba likumā iesniegšanai Saeimā.

Lai radītu visaptverošu pieeju atkarīgo un citu mērķa grupu resocializācijai, tika izveidots **sadarbības tīkls: [Resocializācijas un integrācijas asociācija](#)**, kas turpina darbu, aizstāvot atkarīgo intereses plašākā mērogā un kontekstā.

Attēls no biedrības «Nova vita» arhīva

Projekts: «Atkarīgais: de jure un de facto»

Projekta Nr.: LV03-0049

Projekta joma: Projektu programma, Vienotas sabiedrības veidošana

Projekta īstenotājs: Biedrība «Latvijas Sarkanais Krusts»

ATBALSTS, LAI KĻŪTU PAR LATVIJAS PILSOŅIEM UN AKTĪVIEM SABIEDRĪBAS LOCEKĻIEM

Biedrība «Latvijas Sarkanais krusts» (LSK) ar pašvaldību atbalstu, mācot latviešu valodu, iepazīstinot ar brīvprātīgo darbu un iesaistot biedrības aktivitātēs, stiprina sabiedrības saliedētību Latgales novados.

Latgalē vēsturiski ir dzīvojušas dažādas mazākumtautības, kuru pārstāvji ne vienmēr pietiekamā līmenī pārvalda latviešu valodu, lai varētu iegūt Latvijas pilsonību. Ekonomiskā situācija ir sarežģīta, liedzot iespēju pašiem apmaksāt valodu vai citus kursus.

Projekta laikā LSK sadarbībā ar piecām Latgales pašvaldībām rīkoja plašu pasākumu klāstu – **latviešu valodas, Latvijas vēstures un kultūras apmācības, starpnovadu sporta sacensības, radošos konkursus, koncertus, izstādes un daudzas citas aktivitātes**. Tajās kopumā iesaistījās 330 bērni un jaunieši, 258 seniori, 53 jaunie vecāki, 52 personas ar zemiem ienākumiem. Lai veicinātu līdzdalību, novadu iedzīvotāji tika iepazīstināti ar brīvprātīgo darbu, nevalstisko organizāciju darbību un to nozīmi, iespējām piedalīties pašvaldības lēmumu pieņemšanā.

Norvēģijas Sarkanais krusts piedalījās projekta aktivitāšu plānošanā, kā arī dalījās pieredzē par sociālās integrācijas problēmām un labās prakses piemēriem Norvēģijā, tā rosinot jaunas idejas, ko varētu ieviest Latvijā.

Attēls no biedrības «Latvijas Sarkanais Krusts» arhīva

Projekts: «Mēs kopā dzīvojam mūsu valstī»

Projekta Nr.: LV03-0103

Projekta partneri: Biedrība «Norvēģijas Sarkanais Krusts», Preiļu novada dome, Krāslavas novada dome, Daugavpils pilsētas dome, Daugavpils novada dome, Ilūkstes novada pašvaldība.

Projekta joma: Projektu programma, Vienotas sabiedrības veidošana

Projekta īstenotājs: Biedrība «Izglītības attīstības centrs»

PARTNERU PIEREDZE DAŽĀDĪBAS IEKĻAUŠANAI IZGLĪTĪBĀ

Projekta mērķis ir sekmēt vienotas, demokrātiskas un labklājības sabiedrības veidošanu Latvijā, balstoties uz starpkultūru dialogu, daudzveidīgu sabiedrības grupu integrāciju, izglītojošām aktivitātēm un aktīvu piedalīšanos sabiedrības dzīvē.

Nozīmīgs partneru ieguldījums bija iepazīstināt ar Norvēģijas pieredzi, organizējot semināru Norvēģijā. **NAFO sagatavotā pieredzes programma** notika četras dienas kā pieredzes izpētes seminārs Norvēģijā. Tās laikā sadarbībā ar NAFO ekspertiem un piesaistītajiem speciālistiem projekta komandas pārstāvji iepazīna un analizēja imigrantu uzņemšanu un integrāciju Norvēģijā, skolotāju sagatavošanu darbam ar imigrantu izcelsmes skolēniem un viņu ģimenēm. Partneru pieredzes un prakses izmantošana un adaptācija Latvijā tika izmantota visā projekta īstenošanas gaitā. Norvēģijas partnera NAFO uzdevums bija ieteikt labās prakses piemērus un metodiku programmas izstrādes un aprobācijas gaitā. Pieredzes izpētē gūtās atziņas tika iestrādātas integrācijas programmā [«Dažādība kā izglītības un kopienas attīstības resurss»](#). Programmas veidošanas, adaptācijas laikā un metodiskā materiāla sagatavošanas gaitā notika sadarbība ar NAFO ekspertiem, un procesa gaitā tika saņemta atgriezeniskā saikne un ieteikumi procesa virzībai.

NAFO partneri sniedza vērtīgu atbalstu, izstrādājot un īstenojot programmu «Dažādība kā izglītības un kopienas attīstības resurss». Lai sagatavotos programmas apguves semināram, notika aktīva sadarbība ar NAFO deleģēto ekspertu, kas sagatavoja prezentācijas un nodarbības. Tās tika izmantotas par bāzi viņas darbam klātienē ar mērķa grupu Latvijā, vadot nodarbības seminārā un konsultējot mērķa grupu un projekta komandu.

NAFO eksperti arī aktīvi iesaistījās Integrācijas metodisko mācību materiālu komplekta sagatavošanā. Izdotajā krājumā [«Dažādība kā resurss»](#) ir iekļauta īpaša nodaļa – Norvēģijas pieredze.

Attēls no biedrības «Izglītības attīstības centrs» arhīva

Projekts: «Dažādība kā izglītības un kopienas attīstības resurss»

Projekta Nr.: LV03-0174

Projekta partneri: Norvēģijas Valsts daudz kultūru izglītības centrs (NAFO – The National Centre for Multicultural Education, Latvijas Kopienas iniciatīvu fonds (LKIF))

Projekta joma: Projektu programma, Sociālā sektora aktivitātes

Projekta īstenotājs: Biedrība «Rehabilitācijas centrs «Mēs esam līdzās»»

PARTNERU PIEREDZE JAUNU METOŽU IEVIEŠANĀ

Projekta mērķis ir veicināt sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu ar invaliditāti integrāciju sabiedrībā, agrīni stimulējot komunikācijas un izziņas spējas, ka arī mazināt viņu sociālo atstumtību, palīdzot sagatavoties skolai.

Projekta partneris bija Īslandes Cerebrālās triekas (CT) biedrība. Divi Islandes CT biedrības delegāti piedalījās **starptautiskajā konferencē «No izslēgšanas uz iekļaušanos»**, kā arī **seminārā**, kurā piedalījās partnerorganizāciju biedri un CT slimnieku vecāki. Seminārā tika apspriestas ģimeņu, kuras audzina bērnu ar CT, tiesības, uz bērnu un ģimeni vērstu pieeju izglītībā un veselības aprūpē, kā arī iekļaujošās izglītības būtību un lomu bērna attīstībā. Tika uzsvēta vecāku loma bērnu audzināšanā un iekļaušanā agrīnās attīstības programmās, kā arī šo programmu loma bērna tālākajā izglītībā un dzīvē.

Islandes CT biedrības delegāti tikās ar partnerorganizāciju pārstāvjiem, tika apspriesta atvērtības, līdzdalības, atbildīguma un lietderības loma nevalstisko organizāciju darbā.

Islandes eksperte projektā bija konsultants bērnu funkcionālajā un intelektuālā novērtēšanā, piedalījās IT programmatūras izveidē un tās aprobācijā islandiešu valodā, kā arī konsultēja par **sensorās stimulācijas kabineta izveidi**. Eksperte piedalījās kā lektore starptautiskajā konferencē «No izslēgšanas uz iekļaušanos» ar ziņojumu par pirmsskolas vecuma bērnu ar CT kognitīvo profilu, uzvedības un emocionālajām izpausmēm.

Attēls no biedrības «Rehabilitācijas centrs «Mēs esam līdzās»» arhīva

Projekts: «Agrīnās attīstības centrs bērniem ar īpašām vajadzībām»

Projekta Nr.: LV03-0100

Projekta partneri: Sabiedriska organizācija «Islandes Cerebrālās Triekas biedrība» NGO «Cerebral Palsy Island», Rīgas domes Labklājības departaments

Projekta joma: Projektu programma, Sociālā sektora aktivitātes

Projekta īstenotājs: Nodibinājums «Invalīdu un viņu draugu apvienība «APEIRONS»»

PARTNERU ATBALSTS UNIVERSĀLĀ DIZAINA IEVIEŠANĀ

Projekta mērķis ir attīstīt Universālā dizaina (UD) idejas, izglītot un apmācīt UD ekspertus, kā arī veikt aktivitātes UD ieviešanai reālā dzīvē.

Plānojot projektu, partneriem tika rasta loma gandrīz katrā no projekta aktivitātēm. Projekta partneri piedalījās **apmācību programmas dizaina izveidē**, kur tika salīdzināts abu valstu juridiskais un būvniecības regulējums attiecībā uz vides pieejamību (Norvēģijā šie aspekti netiek īpaši izcelti), kā arī panākta vienošanās par svarīgākajiem aspektiem, kas jāizceļ apmācību laikā.

Norvēģu partneri izcili nodrošināja aktivitātes «Jaunas pieredzes apgūšana» īstenošanu, piedāvājot **daudzpusīgu un izglītojošu pieredzes apmaiņas programmu** Norvēģijas pilsētā Kristiansandā. Tāpat Norvēģu partneri sniedza lielu ieguldījumu aktivitātes «Universālā Dizaina audita metodoloģijas izveide» īstenošanā, nodrošinot ar ieteikumiem, konsultācijām un materiāliem, kas palīdzēja izveidot unikālu metodisko materiālu.

Norvēģu partneri arī piedalījās un uzstājās projekta konferencē «Vides pieejamības. Ceļš uz Universālo Dizainu. Izaicinājumi un iespējas», kas tika organizēta projekta noslēguma konferences ietvaros.

Sadarbība ar Norvēģijas neredzīgo un vājredzīgo asociāciju tiek vērtēta kā laba, un tiek plānots sadarboties arī nākotnē.

Attēls no Nodibinājums «Invalīdu un viņu draugu apvienība «APEIRONS»» raidījuma «3/4» arhīva

Projekts: «Universālais dizains nākotnei»

Projekta Nr.: LV03-0182

Projekta partneri: Norvēģijas neredzīgo un vājredzīgo asociācijas, Vest-Agder filiāle Norway blind and visually impaired association, Vest-Agder brunch

PRIEKŠLIKUMI UN GŪTĀS ATZIŅAS

Secinājums	Priekšlikums	Adresāts	Termiņš	Rekomendācijas līmenis
Finansējuma saņēmēji ne vienmēr izprot rezultātos balstītas vadības principus, tādēļ biežāk vadījušies pēc atbalsta jomu saraksta, nevis sasniedzamā mērķa	Projekta iesnieguma veidlapā paredzēt sadaļu programmā definētiem rezultātu un iznākumu rādītājiem, no kuriem iesniedzējs izvēlas atbilstošos un demonstrē, kā projekts veicinās šī rādītāja sasniegšanu. Šādu sadaļu paredzēt noslēguma pārskatā, kur jānorāda projekta faktiskais piensums programmas iznākuma un rezultātu rādītājiem, sniedzot pamatojumu	Programmas apsaimniekotājs	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks
Programmas mērķu sistēma veidota pakāpeniski, kombinējot dažādus elementus. Sākotnēji noteikti atbalsta virzieni, no donorvalstu definēta saraksta izvēlēti atbilstošākie rezultātu rādītāji, kam sekojusi programmas ieviešanas nosacījumu izstrāde. Apakšprogrammu mērķi noteikti jau pēc programmas apstiprināšanas	Nodrošināt ciešāku atbalsta jomu saistību ar mērķiem, rezultātiem un to rādītājiem, veidojot vienotu sistēmu. Atbalsta jomas jāfokusē atbilstoši programmas mērķiem	Programmas apsaimniekotājs un iesaistītās puses	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks

Secinājums	Priekšlikums	Adresāts	Termiņš	Rekomendācijas līmenis
Atbalsta saņēmēji DAP lielā mērā uztver kā instrumentu to regulārai pamatdarbības finansēšanai, kas rada risku finansiālai patstāvībai pēc DAP noslēgšanas	Līdzīgā programmā kā nozīmīgu rezultātu rādītāju jāvērtē, kādā mērā programma ir veicinājusi atbalstīto NVO finansiālo patstāvību un iedzīvotāju plašāku iesaisti NVO	Programmas apsaimniekotājs un donorvalstis	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks
DAP rezultātu rādītāji kopumā definēti veiksmīgi, tomēr mērāmo rezultātu un iznākuma rādītāju skaits ir pārāk liels attiecībā pret DAP kopējo finansējumu	Līdzīga finanšu apjoma programmā samazināt rezultātu un iznākuma rādītāju skaitu, nosakot ne vairāk kā divus rezultātu rādītājus	Programmas apsaimniekotājs un donorvalstis	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks
PP1 rezultātu un iznākuma rādītāji noteikti ar šauru fokusu uz inovatīvu risinājumu radīšanu, bet projektos atbalstāmās aktivitātes ne vienmēr tādus paredzējušas, piedāvājot sociālos pakalpojumus kopumā	Inovatīvu risinājumu ieviešanu motivēt ar specifisku vērtēšanas kritēriju palīdzību. Rezultāta rādītājā uzskaitīt visus nodrošinātos sociālo pakalpojumus, neizdalot rādītājus atkarībā no mērķa grupām Iznākuma rādītāja līmenī uzskaitīt dažādas personas, kam palielinājusies pieejamība pakalpojumiem	Programmas apsaimniekotājs un donorvalstis	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks
Finansējuma saņēmēju aktivitāti donorvalstu īpašās starpnozaru atbalsta jomās, iespējams, mazināja programmas prioritāšu sarežģītā struktūra, kā arī daļēja pārklāšanās ar horizontālajām prioritātēm	Projektu atlasē kritērijos piešķirt papildu punktus par aktivitātēm noteiktās jomās. Jomu īpašam atbalstam izmantot tematiskus projektu konkursus, kā arī nodrošināt šo jomu savlaicīgu integrēšanu programmas struktūrā	Programmas apsaimniekotājs un donorvalstis	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks

Secinājums	Priekšlikums	Adresāts	Termiņš	Rekomendācijas līmenis
Līdzfinansējuma saņēmēji pārāk formāli un vispārīgi vērtējuši projektu ietekmi uz horizontālajām prioritātēm	Izstrādāt skaidrākus kritērijus un skaidrojumu, kā vērtējama projekta ietekme uz horizontālajām prioritātēm	Donorvalstis, FM	Donorvalstu noteikumu saskaņošanas procesā ar saņēmējvalstīm	Operacionāls
Projektu ilgspējas pārskatos sniegtā informācija neļauj precīzi novērtēt sasniegto rezultātu ilgspēju, tomēr kopumā apliecina finansējuma saņēmēju centienus tās nodrošināšanā	Ilgspējas pārskatos koncentrēties uz rezultātu lietošanu, resursiem, no kādiem tas tiek nodrošināts, un aptverto mērķa grupu. Pārskatus veidot atbilstoši programmas rezultātu un izpildes rādītāju struktūrai	Programmas apsaimniekotājs	Jauno programmu izstrādes laikā	Stratēģisks
Lai sadarbības apmierinātības līmeni nākotnē būtu iespējams kvantificēt, būtu ieteicams mainīt pieeju šī rādītāja novērtēšanai	Projekta gala pārskatā iekļaut novērtēšanas skalu, piemēram, izmantojot <i>Lykert</i> tipa skalu no 1 līdz 4	NVO fonda apsaimniekotājs	Projektu ieviešanas uzraudzības nosacījumu izstrādes procesā	Operacionāls
Sadarbības attīstīšanu ar saņēmējvalstīm būtu pozitīvi ietekmējuši līdzīgi nosacījumi kā sadarbībai ar donorvalstu organizācijām	Programmas līgumā par NVO fonda finansēšanu paredzēt līdzīgus nosacījumus sadarbības attīstīšanai starp donorvalstu un saņēmējvalstu organizācijām	Donorvalstis/FM	NVO fonda programmas nosacījumu izstrādes procesā	Stratēģisks

Sabiedrības integrācijas
fonds

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

eea
grants